

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Rozvod manželství a jeho ekonomické následky podle nové
právní úpravy od 1.1 2014

Bc. Eva Kuberová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Eva Kuberová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Rozvod manželství a jeho ekonomické následky podle nové právní úpravy od 1. 1. 2014

Název anglicky

Divorce and its economic implications under the new legislation from 1 January 2014.

Cíle práce

Cílem práce je především zjistit problematická místa právní úpravy manželského majetkového práva (SJM) a dílčími cíli pak příbuzné majetkové konsekvence zániku manželství zvl. rozvodem. Například nájem bytu manželi a důsledky promítnuté do práva nájmu, skončí-li manželství smrtí manžela a nebo rozvodem.

Autorka rovněž miní navrhnout případné úpravy legislativy, aby nedocházelo k majetkových a sociálním excesům na straně některého z rozvedených manželů.

Metodika

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části práce bude provedena analýza legislativy, základní charakteristika vzniku a zániku manželství a následků spojených zejména s problémem rozvodu.

Následně bude prostudována statistika vzniku a zániku manželství v České republice.

V praktické části práce bude představen konkrétní případ majetkového vypořádání manželů po rozvodu. Dále v praktické části bude proveden výzkum, pomocí strukturovaných rozhovorů, s rozvedenými respondenty a zjištěny nedostatky práva, které pocítili při rozvodovém řízení a po něm. Porovnání finanční situace před a po rozvodu. Následovat budou návrhy opatření k odstranění zjištěných nedostatků v legislativě.

Autorka chce použít i metodu komparace tuzemské úpravy skončení manželství rozvodem a následné majetkové vyrovnání a vypořádání s obdobnými postupy v zahraničí, konkrétně v Evropské unii.

V práci budou využity metody deskripce, analýzy a komparace a statistické metody. Součástí metodiky jsou i pravidelné konzultace s vedoucí práce.

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

majetek, manželství, SJM, smrt, rozvod, vypořádání, bydlení manželů, nájem,

---

Doporučené zdroje informací

1. FRANCOVÁ, M. a kol: Rozvody, rozchody a zánik partnerství. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014. 260s. ISBN 978-80-7357-573-1
2. MATOUŠEK, Oldřich a kol. Děti a rodiče v rozvodu. Portál. Praha 2015. 256s, ISBN 978-80-262-0968-3
3. ŠVESTKAJ, DVOŘÁK J.; FIALA J. Občanský zákoník. Komentář -svazek II. Rodinné právo. Wolters Kluwer. 2014 ISBN 978-80-7478-457-6
4. BOËLE-WOELKI, Katharina; FERRAND, Frédérique; BEILFUSS et al. Principles of european family law regarding divorce and maintenance between former spouses. Hard Publising. 2004. 165s. ISBN: 90-5095-426-X
5. zák.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
6. zák.č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád
7. zák. č.2/1993 Listina základních práv a svobod

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Rozvod manželství a jeho ekonomické následky podle nové právní úpravy od 1. 1. 2014" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 3. 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mojí práce paní JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení, ochotu a cenné rady při zpracování diplomové práce.

**Rozvod manželství a jeho ekonomické následky podle nové právní úpravy
od 1. 1. 2014**

**Divorce and its economic implications under the new legislation from
1 January 2014.**

Souhrn

Diplomová práce obsahuje přehled základních právních pojmů, které jsou úzce spojeny s problematikou rozvodu. Teoretická část je doplněna o judikaturu a komentáře z důvodové zprávy k občanskému zákoníku, který vešel v platnost 1. 1. 2014. Základními pojmy jsou vznik manželství, práva a povinnosti manželů, manželské majetkové právo, zánik manželství a jeho ekonomické a právní následky.

Hlavním cílem praktické části je zjištění problematických míst právní úpravy týkající se rozvodu manželství. V praktické části je využito více metod. Na závěr je v práci uvedeno celkové zhodnocení získaných výsledků a jsou navrženy možnosti řešení zjištěných problémů.

Klíčová slova: majetek, manžel, manželství, SJM, smrt, rozvod, vypořádání, výživné, bydlení manželů, nájem

Summary

The thesis contains an overview of basic legal concepts which are closely linked with the issue of divorce. The theoretical part is supplemented by case law and commentary from the explanatory memorandum to the Civil Code, which came into force on 1. 1. 2014. The basic concepts are the emergence of marriage, the rights and obligations of spouses, marital property law, dissolution of a marriage and its economic and legal consequences.

The main aim of the practical part is finding bottlenecks legislation on divorce. In the practical part is used multiple methods. At the end of the work specified overall assessment of the results and options are designed to address the problems identified.

Keywords: property, husband, marriage, joint assets, death, divorce, settlement, alimony, housing, spouses, lease.

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2. Metodika	14
3. Teoretická východiska	15
3.1 Manželství.....	16
3.1.1 Vznik manželství.....	16
3.1.2. Zdánlivé manželství a neplatnost manželství.....	19
3.1.3 Práva a povinnosti manželů	19
3.2. Manželské majetkové právo.....	22
3.2.1 Zákonný režim	23
3.2.2 Smluvený režim	25
3.2.3 Režim na základě rozhodnutí soudu	27
3.2.4 Vypořádání společného jmění.....	28
3.2.5 Bydlení manželů	29
3.3 Zánik manželství	31
3.4 Následky zániku manželství.....	34
3.4.1 Příjmení rozvedeného manžela	34
3.4.2 Výživné rozvedeného manžela	34
3.4.3 Bydlení po zániku manželství.....	36
3.5 Rozvod ve vybraných zemích Evropské unie	38
3.6 Registrované partnerství	41
4. Praktická část	43
4.1. Analýza vybraných ukazatelů	43

4.2. Ekonomické následky	47
4.2.1 Ekonomické následky vzniku manželství	47
4.2.2 Ekonomické následky rozvodu manželství.....	48
4.2.3 Analýza ekonomických dopadů rozvodu na muže a ženu.	50
4.3 Konkrétní příklad dohody rozdělení původního společného jmění	51
4.4 Porovnání finanční situace před a po rozvodu	56
4.5 Kvalitativní výzkum.....	59
4.5.1. Vyhodnocení dotazníku	59
5. Výsledky a zhodnocení výsledků.....	73
6. Závěr	75
7. Seznam použitých zdrojů	78
7.1. Knižní publikace:	78
7.2 Právní předpisy:	79
7.3 Internetové zdroje:	79
8. Přílohy	80
8.1 Strukturovaný dotazník	80

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet let „odděleného žití“ ve vybraných zemích Evropské unie	40
Tabulka 2 Průměrný věk ženy a muže při vstupu do manželství.....	44
Tabulka 3 Počet rozvodů v roce 2015 v jednotlivých krajích.....	45
Tabulka 4 Rozvod podle příčiny rozvratu manželství v roce 2015	46

Seznam grafů

Graf 1 Počet sňatků v jednotlivých letech	43
Graf 2 Počet rozvodů	44
Graf 3 Pohlaví respondentů.....	59
Graf 4 Věk respondentů	60
Graf 5 Vzdělání respondentů	61
Graf 6 Rodinný stav respondentů.....	62
Graf 7 Ekonomická výhodnost manželství	62
Graf 8 Rozvedenost respondentů	63
Graf 9 Důvod rozvodů v dnešní době	64
Graf 10 Ekonomické znevýhodnění rozvedených lidí	65
Graf 11 Postoj respondentů k rozvodu.....	66
Graf 12 Po kolika letech se respondenti rozvádějí.....	66
Graf 13 Důvod respondentů k rozvodu.....	67
Graf 14 Děti respondentů	68
Graf 15 Péče o děti respondentů	68
Graf 16 Co bylo pro respondenty nejhorší.....	69
Graf 17 Pocity respondentů.....	70
Graf 18 Nedostatky práva při rozvodu.....	70
Graf 19 Finanční náročnost pro rozvedené respondenty	71
Graf 20 Největší problém respondentů při a po rozvodu.....	72
Graf 21 Znovu uzavření manželství.....	72

1. Úvod

Rozvod manželství je velkým a aktuálním tématem dnešní uspěchané společnosti. Dle statistických údajů v České republice v roce 2010 bylo rozvedeno 30 783 lidí. Aktuální číslo pro rok 2015 je o trochu nižší, bylo rozvedeno 26 083 lidí, avšak i toto číslo je velmi alarmující a vystihuje aktuální situaci naší společnosti.

Důvodů, proč tato situace nastává, je více. Právní řád umožňuje manželům velmi snadný rozvod v podobě rozvodu dohodou. Finanční nezávislost pro oba partnery. Dalším důvodem je, že rozvod ztrácí své negativní pojetí. Na rozvod je nahlíženo jako na „normální“ záležitost této doby. Rozvod je nejsnazší a nejrychlejší řešení vážných manželských neshod.

Manželství musí nejprve vzniknout, aby mohlo dojít k rozvodu. Do manželství vstupujeme s tím, že bude trvat celý život a jeho konec tedy znamená určité selhání, či neschopnost partnerů řešit mezi sebou navzájem své spory.

Důležité je podotknout, že rozvod se nedotkne pouze dvou „rozvádějících“, ale dopadá na celou rodinu, nejbližší, příbuzné a hlavně děti.

V České republice je manželství, práva a povinnosti manželů, rozvod manželství a s ním související problematika upravena převážně zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který vešel v platnost od 1. 1. 2014.

Zákon převážně myslí na děti, které jsou plně nesvéprávné a nezletilé a nejprve se musí vyřešit otázka právě těchto dětí, pak se až jedná o případném rozvodu.

Rozvod je společenským problémem, i když v dnešní době a dnešní společnosti je brán jako jakási norma, která s sebou ovšem již nenese takové předsudky, jako tomu bylo v dobách minulých, kdy byl život lidí do značné míry ovlivněn církví, která rozvod nepřipouštěla.

Rozvod má často řadu negativních sociálních a ekonomických důsledků, přičemž tyto důsledky mají rozdílný dopad na ženy a muže. Rozvedené domácnosti vykazují větší problémy vyjít s příjmy.

Diplomová práce se bude zabývat právě problematikou rozvodu manželství a následky s tím spojené. Závěrem práce bude přinést možnosti odstranění zjištěných

problematických míst, aby nedocházelo k majetkovým, finančním a sociálním excesům na straně některého z rozvedených manželů.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

V teoretické části diplomové práce je cílem přinést ucelený přehled základních právních pojmů, které jsou úzce spojeny s problematikou rozvodu. Jedná se zejména o pojmy manželství, práva a povinnosti manželů, společné jmění manželů, zánik manželství a s tím spojené následky. Dále je zde porovnání tuzemské úpravy skončení manželství rozvodem, konkrétně s vybranými zeměmi Evropské unie. V poslední části je vložena zmínka o registrovaném partnerství, kde je hlavně upozorněno na rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerství.

Teoretická část je doplněna o judikaturu a komentáře z důvodové zprávy k občanskému zákoníku, který vešel v platnost 1. 1. 2014.

Hlavním cílem diplomové práce je **zjištění problematických míst právní úpravy týkající se rozvodu manželství**. Pro toto zjištění je praktická část diplomové práce rozdělena na více částí.

První část obsahuje statistická data týkající se rozvodu v České republice. Druhá část diplomové práce je zaměřena na ekonomické následky vzniku a zániku manželství, doplněna o výsledky z analýzy ekonomických dopadů rozvodu na muže a ženu, představenou Úřadem vlády ČR. V třetí části práce je uveden konkrétní příklad majetkového vypořádání manželů po rozvodu. Ve čtvrté části je vloženo porovnání finanční situace před a po rozvodu. Poslední, pátá část zjišťuje nedostatky práva, které náhodní respondenti pocítili při rozvodovém řízení a po něm.

Na základě získaných informací učinit závěry, jak odstranit zjištěné nedostatky a navrhnout možnosti řešení.

2.2. Metodika

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část provádí analýzu odborné literatury, definuje a vysvětluje základní pojmy spojené s rozvodem manželství. Seznamuje s částí druhé části občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Teoretická část je rozdělena do tří částí. První oblast se zabývá definováním základních pojmů doplněných o judikaturu, zdůvodnění a komentáře z důvodové zprávy k občanskému zákoníku. Základními pojmy jsou manželství, práva a povinnosti manželů, společné jmění manželů, ukončení manželství a následky s tím spojené. V druhé části je provedena komparace tuzemské úpravy skončení manželství rozvodem, konkrétně se šesti vybranými zeměmi Evropské unie. Tuto komparaci shrnuje tabulka, která porovnává počet potřebných let odděleného žití manželů, aby mohlo dojít k rozvodu dohodou. V třetí části je vložena mimořádná kapitola o registrovaném partnerství, kde jsou vysvětleny základní pojmy a je zde hlavně upozorněno na rozdílnost registrovaného partnerství a manželství.

Praktická část je založena na sběru primárních dat. V práci je provedena analýza statistických ukazatelů České republiky, úzce souvisejících s rozvodem manželství. Vybraná statistická data: „počet manželství, počet rozvodů, věk při vstupu do manželství ženy a muže a důvody rozvodu" jsou vždy v zpracována v časové řadě do grafů a řádně okomentována. V práci následují nejdůležitější vybrané ekonomické následky manželství a rozvodu manželství. Tato část je doplněna o analýzu dopadů rozvodu na muže a ženy, kterou zpracoval Národohospodářský ústav AV ČR, ve spolupráci s úřadem ministra pro lidská práva a volné příležitosti a legislativu Jiřího Dienstbiera a Ministerstva práce a sociálních věcí.

V třetí a čtvrté části je vložena případová studie konkrétního příkladu majetkového vypořádání manželů po rozvodu a porovnání finanční situace manželů před a po rozvodu manželství. V poslední části je použit kvantitativní výzkum. Náhodně vybraní respondenti odpovídají na otázky strukturovaného dotazníku, díky kterému je odpovězeno na základní cíl práce, jako je zjištění problematických míst v právní úpravě, spojené s rozvodem manželství. Praktická část je ukončena navržením možností, které by odstranily zjištěné problémy.

3. Teoretická východiska

Rodinné právo od 1. ledna 2014 upravuje především druhá část zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Druhá část již zmiňovaného zákona je rozdělena do tří hlav. První hlava zahrnuje pravidla upravující manželství, druhá hlava příbuzenství a třetí hlava poručenství a jiné formy péče o dítě. Do té doby bylo rodinné právo upraveno především zákonem č. 94/1963Sb., o rodině.

Rodina

Pro termín rodina přesnou definici v našem právním řádu nenajdeme. Sociologie vymezuje rodinu jako malou neformální a intimní skupinu, která je spojena příbuzenskými (manželskými nebo pokrevními) pouty.¹

Další definice rodiny může být z hlediska, co od ní čekáme, co nám přináší.

Je to místo, kde nalezneme:

- lásku
- podporu
- porozumění
- bezpečí
- přátelství.

Rodina plní některé funkce:

- reprodukční
- sociálně - ekonomické
- výchovné
- emociální

---

¹ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 127.

3.1 Manželství

Institut manželství neprošel mnoho změnami, do značné míry kopíruje § 1 zrušeného zákona o rodině č. 94/1963 Sb. přesto k určitému posunu dochází, hlavně ve vnímání účelu manželství. Definice manželství byla přijata relativně nedávno, tedy novelou zákona o rodině č. 91/1998 Sb. Do té doby zákon začínal ustanovením, jak se manželství uzavírá a definice manželství neexistovala.

§ 655 obč. zák. vymezuje manželství jako trvalý svazek muže a ženy vzniklý zákonem stanoveným způsobem, přičemž hlavní účel manželství je spatřován v založení rodiny, řádné výchově dětí a vzájemné podpoře a pomoci. Novinkou v této právní úpravě je právě povinnost manželů vzájemně se podporovat a pomáhat si.

Z důvodové zprávy:

Hlavním účel manželství je vymezen jako založení rodiny a řádná výchova dětí. Děje se to přesto, že je nepochybné, že existují manželství, jejichž účelem je něco jiného. Účelem manželství může být vytvoření pevného základu pro plození a výchovu dětí, ale ke vzniku manželství mohou vést i důvody psychologické, zdravotní, důvodem existence manželství může být i vzájemná podpora sociální, či naplnění nějakých zájmů ekonomických.²

Muže a ženu, kteří chtějí vstoupit do manželství, označujeme jako snoubence.

3.1.1 Vznik manželství

Manželství může vzniknout dvěma způsoby, na základě sňatku občanského nebo církevního. V těchto dvou způsobech je rozdíl pouze v tom, před kým projev vůle o vstupu do manželství projevíme. O sňatek občanský jde, když projev vůle snoubenci projeví před orgánem veřejné moci v přítomnosti matrikáře. O sňatek církevní jde tehdy, pokud projev svobodné vůle o vstupu do manželství projevíme před církevním orgánem nebo před oprávněnou náboženskou společností. V minulosti sňatek církevní nebyl v naší zemi akceptován. Tento druh sňatku byl přidán do právního řádu až novelou zákona o rodině

---

² Důvodová zpráva zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s. 159. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

z roku 1998. Touto novelou odpadla tedy povinnost (nutnost) uzavřít i sňatek občanský v případě zájmu o sňatek církevní.

Právní úprava občanského zákoníku zavádí pro občanský i církevní sňatek pojem „sňatečný obřad“.³ Věcně se nejedná o nic nového, jde pouze o změnu termínu ze svatební obřad na sňatečný obřad.

Sňatečný obřad vyjadřuje proces uzavírání manželství, jak pro občanský tak i pro církevní sňatek. Jedná se o veřejný a slavnostní obřad v přítomnosti dvou svědků, kdy snoubenci projeví svobodnou vůli vstoupit do manželství. Projev vůle dle zákona je kladná odpověď obou snoubenců, ale připouští vznik manželství i jinak, pokud je zřejmě projevená sňatečná vůle. Aby došlo k uzavření manželství, nestačí pouze projevit vůli, ale je nutné uvést, že nejsou známy žádné překážky, že snoubenci znají svůj zdravotní stav, a že zvážili uspořádání majetkových poměrů, bydlení a hmotného zajištění rodiny.

Snoubenci si musí také zvolit své příjmení. Existují tři varianty, jaké lze užívat příjmení. Lze si každý může ponechat svoje příjmení s podmínkou dohodnutí se na příjmení svých společných dětí. Druhou variantou je, že snoubenci budou užívat společné příjmení, jednoho z nich. Poslední možností je, že jeden z manželů bude, k novému příjmení připojovat své dosavadní příjmení. *Ponechali-li si manželé svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich.*⁴

---

³ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J; SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 15.

⁴ § 661 odst. 2 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Právní překážky uzavření manželství

§ 671 *Manželství může uzavřít každý, pokud mu v tom nebrání zákonná překážka podle § 672 až 676.*⁵

Mezi první překážku patří nezletilost osoby, která není plně svéprávná. Ve výjimečných případech soud může povolit uzavřít manželství šestnáctileté osobě z důležitých důvodů. Co se bude považovat za důležité důvody je pouze na úvaze soudu.

Z judikatury:

(NS Cpj179/75, Rc 30/1976)

Podá-li návrh na povolení uzavřít manželství nezletilý ještě před dosažením věku 16 let, soudy nezletilého navrhovatele ve smyslu ustanovení § 5 s. r. ř. a § 13 odst. 1 zák. o rodině poučují a vedou k tomu, aby návrh vzal zpět; jinak musí být návrh zamítnut.

Další právní překážkou je, když osobě byla její svéprávnost v této oblasti omezena.

Dále § 674 říká: *Manželství nemůže uzavřít osoba, která dříve uzavřela manželství, ani osoba, která již dříve vstoupila do registrovaného partnerství nebo jiného obdobného svazku uzavřeného v zahraničí, a toto manželství, registrované partnerství nebo jiný obdobný svazek uzavřený v zahraničí trvá.*⁶

Jiným obdobným svazkem může být například PACS (Pacte civile de solidarité). Tento svazek je formou registrovaného partnerství ve Francii. Jedná se o smlouvu, kterou mohou uzavřít osoby stejného i různého pohlaví za účelem úpravy majetkových poměrů.

Dále je uzavření manželství vyloučeno u osob, které jsou k sobě v příbuzenském poměru. Manželství nemohou uzavřít osoby v linii přímé, tzn. předci a potomci, jakož ani sourozenci.⁷ Tento zákaz platí i u příbuzenského vztahu, který vznikl osvojením. Právní úprava rozšiřuje zákaz uzavření manželství mezi poručníkem a poručencem, mezi dítětem a osobou, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nebo pěstounem a svěřeným dítětem (schovancem).

---

⁵ § 671 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶ § 674 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁷ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J; SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 24.

3.1.2. Zdánlivé manželství a neplatnost manželství

Pokud alespoň u jedné osoby nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství nebo ve sňatečném obřadu či v souvislosti s ním splněny náležitosti, které jsou pro vznik manželství podstatné, manželství nevznikne. Na zdánlivé manželství je pohlíženo jako na manželství, které nemá od počátku (ex tunc) žádné účinky.⁸ Příkladem zdánlivého manželství je manželství, které by bylo uzavřeno před orgánem, který není k uzavření manželství příslušný.

Z důvodové zprávy:

Je nepochybné, že institut zdánlivého manželství vyžaduje nejen novou právní úpravu, ale veskrze odlišné pojetí. Náš dosavadní přístup je ve srovnání s cizinou naprosto neobvyklý, a navíc vadný. Většina států se vůbec o zdánlivosti (neexistenci) nevyjadřuje.⁹

Uzavřené manželství, které je v rozporu s právní úpravou a nerespektuje zákonné překážky uzavření manželství je manželství neplatné. *§ 681 manželství se považuje za platné, dokud není prohlášeno za neplatné. Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, považuje se za neuzavřené.*¹⁰ Pokud manželství již zaniklo nebo došlo k nápravě nelze ho prohlásit za neplatné.

3.1.3 Práva a povinnosti manželů

Z důvodové zprávy:

Ustanovení § 687 až 689 upravují osobní povinnosti a práva manželů. O nich vesměs platí, že ve své obecnosti, resp. abstraktnosti nejsou přímo vynutitelné. Případné neplnění povinností (i těch, které odpovídají výslovně uvedeným právům) může mít jistě zejména faktické důsledky, které pak ale mohou nalézt i své právní odkazy, např. mohou - jako skutečnost, která má zásadní vliv na existenci rozvodového důvodu - představovat

⁸ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J; SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 24.

⁹ Důvodová zpráva zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s. 165. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁰ § 681 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

relevantní zdůvodnění návrhu na zrušení manželství rozvodem, a posléze se mohou projevit i při rozhodování např. o výživném nebo bydlení rozvedeného manžela.¹¹

- **Věrnost** - Manželská věrnost je, podle občanského zákoníku, jedna ze základních povinností manžela. Otázkou může být, co to věrnost je, zda porušení věrnosti je přijetí pozvání na večeři nebo sexuální soužití s někým jiným. Posouzení, zda jeden z manželů porušil právě tuto povinnost, je na soudci. Soudce by měl přihlídnout ke zvyklostem v celé společnosti i v rámci daného manželství.
- **Rovnost** - Občanský zákoník výslovně vychází z rovnosti muže a ženy v manželství a z tohoto pohledu se odvíjí veškeré další úvahy o všech aspektech manželského života při jeho vzniku, průběhu, ale zejména při zániku.¹²
- **Žít spolu** - Tato povinnost znamená, že manželé spolu tráví volný čas, jejich vztahy jsou osobní, intimní i materiální. Není to povinnost spolu bydlet v jednom bytě.

Tato povinnost je spjata s podmínkou pro takzvaný rozvod dohodou. Obratem „nežijí spolu“ se vyjadřuje skutečnost, že spolu nemají společného nic, co by měli jako manželé, tj. od jejich života hospodářského přes momenty sociální až po život intimní, nebo spíše naopak.¹³

---

¹¹ Důvodová zpráva zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s. 167. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹² ŠEVČÍK, L. Vyznejte se v rodinném právu. 2014, s. 10.

¹³ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* 2014. 100s.

- **Respektovat svoji důstojnost** - Důstojnost člověka je již zakotvena v Listině základních práv a svobod. Zde se povinnost manželů respektovat svoji důstojnost bere jako morální norma bez přímé sankce.
- **Podporovat se** - Dříve byla tato povinnost formulována jako povinnost pomáhat si. Jedná se o vzájemnou podporu a pomoc, tato povinnost je vysvětlena dalšími dvěma vzájemnými povinnostmi - udržovat rodinné společenství a vytvářet zdravé rodinné prostředí.
- **Udržovat rodinné společenství** - Manželé mají povinnost žít spolu, čili tvořit mezi sebou společenství, které je vlastně základem společenství rodinného, tedy dalšího okruhu vztahů mezi členy rodiny.¹⁴
- **Společně pečovat o děti** - Jedná se o každodenní péči, péči o zdraví, tělesný, citový a rozumový vývoj. Tato každodenní péče zakládá vztah mezi rodiči a dítětem. Tato povinnost se vztahuje na všechny děti, nikoliv jen na společné potomky.
- **Informace o majetku a majetkové situaci** - Manžel má právo na to, aby mu druhý manžel sdělil informace o svých příjmech, stavu svého jmění, dále informace o svých pracovních, studijních a podobných činnostech.
- **Vyživovací povinnost mezi manžely** - Za normálních okolností většinou není třeba tuto vyživovací povinnost nechávat určit soudem. Soud převážně rozhoduje o této povinnosti u manželství, které je narušeno, ale dosud nezaniklo.

---

¹⁴ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 137.

Zákonná úprava vzájemné vyživovací povinnosti mezi manžely a její rozsah jsou upraveny v ustanovení § 697 obč. zák. v platném znění a jsou dány těmito zásadami:

- Předpokladem úpravy vyživovací povinnosti jednoho manžela k druhému je trvání manželství.
- Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost.
- Co do rozsahu této vyživovací povinnosti se vychází ze zásady, že hmotná a kulturní úroveň obou manželů má být zásadně stejná.
- Neplní-li jeden z manželů tuto povinnost, soud určí na návrh některého z manželů její rozsah, přičemž přihlédne k péči o rodinnou domácnost.¹⁵

3.2. Manželské majetkové právo

Občanský zákoník v druhé části rodinného práva § 708-742 zachoval institut společného jmění manželů, déle jen SJM. U řady termínů však dochází k jistým změnám, nejedná se však o změny zásadní.

Termín společné jmění manželů se používá od roku 1989, předtím se hovořilo o bezpodílovém spoluvlastnictví manželů. Definici SJM najdeme v § 708 „Součástí SJM je to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů“. SJM může vzniknout pouze mezi manžely a vzniká právě v okamžiku uzavření manželství.

Pojem „majetkové právo manželské“ a pojem „společné jmění“ nejsou ani v rozporu, ani se jejich pojmový rozsah nekříží. „Majetkové právo manželské“ označuje souhrn objektivního práva, „společné jmění“ soubor majetkových hodnot splňujících určité předpoklady.¹⁶

Tři režimy SJM:

- zákonný režim
- smluvený režim
- režim na základě rozhodnutí soudu

¹⁵ FRANCOVÁ, M; ZÁVODSKÁ DVOŘÁKOVÁ, J. Rozchody, rozvody a zánik partnerství. 2014 s. 30.

¹⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* 2014. 123s.

3.2.1 Zákonný režim

Zákonný režim u SJM platí vždy, pokud manželé nedohodli smlouvou o jiném režimu a o jiném režimu nebylo rozhodnuto soudem. § 709 *Součástí společného jmění je to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou toho, co*

a) *slouží osobní potřebě jednoho z manželů,*

b) *nabyl darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořizení pro případ smrti projeví jiný úmysl,*

c) *nabyl jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,*

d) *nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,*

e) *nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.*¹⁷

Do SJM patří:

- zisk, který plyne z majetku, který náleží do vlastnictví pouze jednoho z manželů¹⁸
- § 709 (2) *podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva*¹⁹
- § 710 *Součástí společného jmění jsou dluhy převzaté za trvání manželství ledaže*
  - a) *se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo*
  - b) *je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.*²⁰

¹⁷ § 709 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁸ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J; SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 56.

¹⁹ § 709 odst.3 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁰ § 710 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Z judikatury:

(NS 22 Cdo 1658/98, Rc 49/01)

Pokud kupní cena pořizované věci byla zcela zaplacená z výlučných prostředků jednoho z manželů, avšak kupujícími byli oba manželé a oba při uzavření smlouvy projeví vůli nabýt kupovanou věc do bezpodílového spoluvlastnictví, pak se tato věc stala předmětem jejich bezpodílového spoluvlastnictví.

Z odůvodnění

Podle § 143 obč. zák. v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů je vše, co může být předmětem osobního vlastnictví a co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství, s výjimkou věcí získaných dědictvím nebo darem, jakož i trvání manželství, s výjimkou věcí získaných dědictvím nebo darem, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní spotřebě nebo výkonu povolání jen jednoho z manželů. Osobního vlastnictví k věci lze nabýt mimo jiné koupí (§ 133 obč. zák.), přičemž smlouvy o převodech nemovitostí musí mít písemnou formu (§ 46 odst. 1 obč. zák.). Vlastnictví k převáděné nemovitosti se podle § 134 odst. 2 obč. zák. nabývalo až registrací převodní smlouvy státním notářstvím. Obecně platí a soudní praxe jednotně vychází z toho, že věc, která byla pořízena za trvání bezpodílového spoluvlastnictví z prostředků patřících výlučně jednomu z manželů (např. z peněz, které měl již v době před uzavřením manželství nebo které sám získal darováním), se nestává předmětem bezpodílového spoluvlastnictví, ale je výlučným vlastnictvím toho, kdo ji takto pořídil. Tak je tomu v běžných případech koupě věci jedním z manželů z jeho výlučných zdrojů resp. prostředků, kdy ji od prodávajících kupuje sám (svým jménem) pro sebe a kdy se druhý z manželů na takové koupi nijak nepodílí. Odlišné důsledky však nastávají v případě, kdy je sice kupní cena zcela zaplacená z výlučných prostředků jednoho z manželů, avšak kupujícími jsou oba manželé a oba jasně projeví vůli nabýt koupenou věc do bezpodílového spoluvlastnictví. V tomto případě výlučně "investující" manžel nekupuje věc pro sebe, ale projevuje vůli k pořízení věci do bezpodílového spoluvlastnictví, a druhý manžel toto akceptuje. Tato vůle obou manželů je pak rozhodující z hlediska určení, zda věc patří či nepatří do bezpodílového spoluvlastnictví. Není zvláštního rozdílu mezi touto situací a situací, kdy dvě osoby koupí určitou věc za peníze pouze jedné z nich s tím, že budou rovnodílnými podílovými

spoluvlastníky. Těmi se pak stávají realizací platného převodu vlastnictví ke kupované věci bez ohledu na poměr jimi vynaložených prostředků na koupi věci.

Z judikatury:

(NSPrz 51/65, Rc 70/65)

Vyloučeny jsou věci, které povahou a užíváním slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů; věc podle své povahy musí osobní potřebě jednoho z manželů skutečně sloužit, nestačí, že by tomuto účelu sloužit mohla.

Správa v zákonném režimu

Oba manželé se součástí společného jmění hospodaří, spravují, berou z něj plody a užitky. Pokud se manželé dohodnou, může spravovat, hospodařit a brát plody a užitky pouze jeden z manželů.

Oběma manželům náleží stejná práva i povinnosti, a z právních jednání jsou vázání a oprávnění společně a nerozdílně. Pokud se manželé nedohodnou v záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí a nelze je považovat za běžné, může jeden z manželů navrhnout, aby souhlas manžela nahradil soud. Jednal-li jeden z manželů právně a bez souhlasu druhého, v případě kdy souhlas je potřeba, druhý manžel se může dovolat neplatnosti tohoto jednání.

Má-li být součástí společného jmění manželů použita k podnikání, k nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstva je zapotřebí vždy souhlas obou manželů. Pokud takto nebylo učiněno, manžel, který nedal souhlas, se může dovolat neplatnosti tohoto jednání.

3.2.2 Smluvený režim

Smluvený režim nebo také režim dle dohody manželů. Jedná se o manželský majetkový režim, u něhož rozsah SJM, pravidla a povinnosti správy majetku dohodnou smlouvou. Smlouva musí být vždy uzavřena písemně a musí mít formu veřejné listiny. Ujednání odlišného manželského majetkového režimu si můžou ujednat snoubenci

i manželé. Pokud smlouvu uzavřou snoubenci, smlouva účinnosti nabývá uzavřením manželství. Ujednají-li si smluvený režim manželé, není možné sjednat zpětný účinek smlouvy - zákon výslovně stanoví, že takovému ujednání se nepřihlíží.²¹

Smluvený režim může spočívat v tom, že si manželé dohodnou:

- oddělené jmění,
- jmění v režimu vyhrazuje vznik společného jmění ke dni zániku manželství,
- rozšíření nebo zúžení rozsahu společného jmění v zákonném režimu.²²

Lze se tedy smlouvou odchýlit od zákonného režimu, kromě závazného ustanovení. Závazné neboli kogentní ustanovení říká, že nelze vyloučit ustanovení o obvyklém vybavení rodinné domácnosti.

Obvyklé vybavení rodinné domácnosti je novinkou v § 698-699. Tento pojem vymezuje soubor věcí, které jsou běžně nezbytné životním potřebám rodiny a jejím členům. Tento pojem nespadá do společného jmění manželů, má svou vlastní právní úpravu. Zásadně by mělo jít o věci, které slouží k zajišťování potřeb rodiny v rámci její obsluhy, jsou používány pravidelně a jsou nezbytné.²³

Z důvodové zprávy:

Obvyklé vybavení rodinné domácnosti je novým pojmem s novým obsahem. Navržené ustanovení představuje pojetí, které je standardním řešením v cizích právních řádech. Důraz je totiž položen na funkci jednotlivých movitých věcí, zatímco právní titul jejich mětí ustupuje do pozadí. Nemusí jít jen o vlastnictví, resp. vlastnění, protože nelze vyloučit ani jiné věcněprávní tituly. Tomu odpovídá i zvláštní úprava dispozičního práva manželů, resp. každého z nich, pokud jde o jednotlivé součásti onoho souboru.²⁴

---

²¹ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 163.

²² NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J; SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 61.

²³ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 51.

²⁴ Důvodová zpráva zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s. 169-170. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Smlouvou se také nesmí vyloučit schopnost manžela zabezpečovat rodinu. Nově je možné si ujednat smlouvu pro vypořádání majetkových poměrů manželů v případě zániku manželství.

Správa ve smluveném režimu

Dle § 722 (1) *snoubenci i manželé mohou uzavřít smlouvu o správě toho, co je součástí společného jmění, která se odchyluje od ustanovení § 713 a 714; ustanovení § 719 a 720 platí i pro tuto smlouvu.*

(2) Smlouva podle odstavce 1 obsahuje ujednání o tom, který manžel bude spravovat společné jmění nebo jeho součást a jakým způsobem.²⁵

3.2.3 Režim na základě rozhodnutí soudu

Režim na základě rozhodnutí soudu neboli manželský majetkový režim založený na rozhodnutí soudu. Soud může společné jmění zrušit nebo zúžit existuje-li proto závažný důvod.

Zákon předně stanoví tři skutkové situace, které jsou závažným důvodem. Závažným důvodem je vždy skutečnost. První situací je, že manželův věřitel požaduje zajištění své pohledávky (vůči tomuto manželovi) v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželu.²⁶ Považování manžela za marnotratného je druhým závažným důvodem. Třetím závažným důvodem stanoveným zákonem je skutečnost, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika.²⁷

Tento režim lze změnit dohodou manželů nebo rozhodnutím soudu. Ustanovení týkající se obvyklého vybavení rodinné domácnosti nelze vyloučit ani rozhodnutím soudu.

---

²⁵ § 722 Zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

²⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* 2014. 173s.

²⁷ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* 2014. 173s.

Správa v režimu založeném na rozhodnutí soudu

Soud může rozhodnout na návrh jednoho z manželů, jakým způsobem bude společné jmění spravováno, pokud manželé nebo snoubenci neuzavřeli o tomto smlouvu nebo pokud jeden z manželů jedná v rozporu se zájmem druhého manžela, rodiny nebo rodinné domácnosti.

3.2.4 Vypořádání společného jmění

K vypořádání společného jmění lze dojít na základě třech právních skutečností:

- dohodou
- soudním rozhodnutím
- zákonnou nevyvratitelnou domněnkou

Dohoda

Dohodou lze SJM zrušit, zúžit, zaniknout nebo uzavřít jen k části majetku. Novinkou v občanském zákoníku je, že dohodu o vypořádání společného jmění manželů, lze uzavřít i za trvání manželství. Novinka spočívá právě v tom, že dohoda není vázaná na následný rozvod, ale je uzavírána pro případ rozvodu. Dohoda musí mít písemnou formu, pokud je uzavřena za trvání manželství, jinak písemnou formu nevyžaduje a může být uzavřena ústně i tzv. konkludentní formou. Dohoda je účinná až když SJM bylo zrušeno, zúženo, zaniklo, nebo když věc je zapsaná do veřejného seznamu.

Z judikatury:

(I. ÚS 572/04)

Při posuzování obsahu dohody o vypořádání společného jmění manželů (§ 149 a 150 obč. zák.), případně smlouvy o vypořádání vzájemných majetkových vztahů pro dobu po rozvodu (§ 24a zák. o rodině), se uplatní použitelná interpretační pravidla, včetně okolnostního kontextu; nelze vycházet pouze ze slovního vyjádření nebo z označení úkonu.

Rozsudek

Soud může rozhodnout o vypořádání SJM, pokud se manželé nedohodnou. Důležité je, že soudní rozhodnutí může být vydáno pouze o věcech, které byly ve lhůtě tří let do vypořádání v rámci soudního řízení zahrnuty.²⁸

Zákonná domněnka

Dle § 741 obč. zák., že pokud nedojde do 3 let od zrušení, zúžení nebo k zániku vypořádání jmění, hmotné věci zůstanou ve vlastnictví toho z nich, který je užívá pro svoje potřeby a potřeby rodiny. Ostatní hmotné věci movité a nemovité se stávají rovným dílem podílových spoluvlastnictvím. To platí i o ostatních majetkových právech, pohledávkách a dlužích.

3.2.5 Bydlení manželů

Obydlí manželů se považuje tam, kde mají rodinnou domácnost.

Rodinná domácnost je pospolitost spolu žijících osob, však není nutně spojena jen s rodinou založenou na základě manželství.²⁹ Rodinou domácnost může tvořit i partnerství osob stejného pohlaví, rodina založená nesezdaným soužitím, popřípadě i jeden rodič s dítětem, ale vždy za předpokladu, že spolu fakticky žijí, a že v této rodinné domácnosti žije nesevěprávné dítě.³⁰

Nový termín obydlí se liší od pojmu bydliště. Rozdíl spočívá v tom, že nový právní termín obydlí znamená místo, kde osoby skutečně bydlí. Tento termín má za cíl zdůraznit význam společného rodinného bydlení. Manželé mohou bydlet odděleně, pokud se tak dohodnou. Tato dohoda má stejné právní účinky jako opuštění rodinné domácnosti z hlediska rozhodování a obstarávání věcí rodiny. Pokud jeden z manželů má výhradní

---

²⁸ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 68.

²⁹ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 127.

³⁰ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 127.

právo umožňující v domě nebo v bytě bydlet, uzavřením manželství vzniká právo bydlení i druhému manželovi. To platí i v případě, že výhradní právo vznikne za trvání manželství. Pokud se jedná o dům, či byt v nájmu, v den uzavření manželství nájemní právo patří obou manželům společně a nerozdílně. Platí i pro obdobná závazková práva. Tato zásada nemusí platit, pokud si manželé ujednají něco jiného.

§ 747 (1) Má-li jeden z manželů právo nakládat domem nebo bytem, ve kterém se nachází rodinná domácnost manželů nebo rodiny nezbytně třeba, musí se zdržet všeho a předejít všemu, co může bydlení znemožnit nebo ohrozit. Manžel zejména nesmí bez souhlasu druhého manžela takový dům nebo byt zcizit nebo k domu, jeho části nebo k celému bytu zřídit právo, jehož výkon je neslučitelný s bydlením manželů nebo rodiny, ledaže zajistí manželovi nebo rodině po všech stránkách obdobné bydlení s bydlením dosavadním.

(2) Jedná-li manžel bez souhlasu druhého manžela v rozporu s odstavcem 1, může se tento manžel dovolat neplatnosti takového právního jednání.³¹

---

³¹ § 747 Zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

3.3 Zánik manželství

§ 754 *Manželství zaniká jen z důvodů stanovených zákonem.*³²

Manželství může zaniknout:

- **Změna pohlaví**

Manželství či registrované partnerství zaniká tehdy, pokud dojde ke změně pohlaví.

§ 29 (1) Změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Má se za to, že dnem změny pohlaví je den uvedený v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.

*(2) Změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry; manželství nebo registrované partnerství však zaniká. O povinnostech a právech muže a ženy, jejichž manželství platí obdobně ustanovení o povinnostech a právech rozvedených manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po rozvodu; soud rozhodne, a to i bez návrhu, jak bude každý z rodičů napříště o společné dítě pečovat.*³³

- **Smrt manžela**

Smrt člověka je zpravidla konstatována lékařem.³⁴ Lékař provede ohledání mrtvého těla, vyplní list o prohlídce mrtvého, na jehož základě vystaví matriční úřad úmrtní list. Úmrtní list se považuje za důkaz smrti. Matriční úřad také úmrtí zaznamená do tzv. knihy úmrtí. Do této knihy se zapíší identifikační údaje mrtvého, datum, čas a místo úmrtí.

---

³² § 754 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³³ § 29 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁴ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. Nový občanský zákoník - Rodinné právo. 2014, s. 26.

- **Prohlášení manžela za mrtvého**

Soud prohlásí člověka za mrtvého v případě, když nebylo nalezeno tělo člověka, ale s největší pravděpodobností člověk zemřel. Jedná se převážně o nešťastné situace, jako je například letecká havárie. Soud ve svém rozhodnutí určí den smrti.

- **Rozvod manželství**

Dle statistických údajů rozvodovost v České republice stoupá. Nejčastějšími důvody rozpadu manželství jsou rozdílnost povah, názorů, nevěra nebo důvod není znám. Počet rozvodů byl v roce 2015 26 083.

Právní úprava rozvodu se v průběhu let hodně změnila a lze také říci, že zjednodušila.

§ 755 obč. zák. říká: Je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat obnovení manželství může být rozvedeno. Tedy - odborně řečeno - pokud manželství neplní žádnou svou společenskou funkci, tedy v případě, že manželé spolu finančně ne hospodaří, nevychovávají děti ani intimně nežijí.³⁵ Může ale nastat i situace, kdy soud nesmí manželství rozvést, i když jsou naplněny všechny uvedené podmínky. Soud nemůže manželství rozvést, pokud by rozvod byl v rozporu se zájmem nezletilého dítěte, nebo manžela, který se na rozvratu manželství nepodílel.

*§ 755 (3) Mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech dítěte v době po rozvodu manželů.*³⁶

Občanský zákoník uvádí, že soud, který rozhoduje o rozvodu manželství, zjišťuje příčiny rozvratu manželství. Toto zjišťování příčin, tedy proč se manželství nachází v takovém to stavu, je velmi složitou a časově náročnou záležitostí.

Rozlišují se dva typy rozvodu, rozdíl mezi nimi je právě ve zjišťování příčin. Je-li zjišťování příčin rozvratu manželství předmětem sporu, nazýváme ho **rozvod sporný**. V případě sporného rozvodu (§ 755 odst. 1 a § 756 obč. zák.) musí žalobce tvrdit a dokazovat existenci kvalifikovaného rozvratu manželských vztahů a jeho příčiny, což se pak logicky musí projevit v odůvodnění soudního rozhodnutí (zabývání se existencí

---

³⁵ ŠEVČÍK, L. Vyznejte se v rodinném právu. 2014, s. 29.

³⁶ § 755 odst. 3 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

rozvratu a zejména jeho příčinami a jejich náležitě prokázání s uvedením v odůvodnění rozhodnutí může mít velmi závažné důsledky pro rozhodování v jiných věcech - např. vypořádání společného jmění manželů, rozhodování o bydlení nebo o výživném mezi rozvedenými manžely).³⁷

Druhým typem rozvodu je **rozvod nesporný**, u tohoto typu musí být splněny následující podmínky:

- návrh podávají oba manželé společně, nebo se druhý z manželů k návrhu prvního z manželů připojí a současně
- soud považuje tvrzení manželů o rozvratu manželství za pravdivé a současně
- ke dni zahájení rozvodového řízení, tedy ke dni podání žaloby, trvalo manželství alespoň jeden rok a manželé spolu minimálně šest měsíců nežijí a současně
- poměry případného nezletilého dítěte manželů po dobu rozvodu byly upraveny dohodou schválenou soudem a současně
- manželé se dohodli (písemnou dohodou s úředně ověřenými podpisy) na úpravě svých majetkových poměrů, na bydlení a případně vzájemného výživného pro dobu po rozvodu.³⁸

Tvrdoštní klauzule

Jedná se o speciální ustanovení bránící soudu rozvést manželství i přes splnění podmínek nutných k rozvodu, zakotvené v druhém odstavci § 755 obč. zák. Rozlišujeme dva typy tvrdoštní klauzule - první slouží k ochraně nezletilého, plně nesvéprávného dítěte, a druhý typ slouží k ochraně druhého manžela.

Z důvodové zprávy:

Klauzule proti tvrdošti chrání především nezletilé dítě, které není plně svéprávné, z manželství o jeho rozvod se jedná, resp. má se jednat, kterémužto dítěti by pro zvláštní okolnosti vyskytující se na jeho straně byla způsobena újma v rozporu s jeho zájmem.

---

³⁷ ŠÍNOVÁ, R; ŠMÍD, O a kolektiv. Manželství. 2014, s. 199.

³⁸ ŠEVČÍK, L. Vyznejte se v rodinném právu. 2014, s. 30.

Dále pak je chráněn ten z manželů, který, aniž měl převažující podíl na rozvratu manželství, je v takové osobní situaci, v níž by případný rozvod jeho manželství nepochybně přivolal zvlášť závažnou újmu.³⁹

3.4 Následky zániku manželství

3.4.1 Příjmení rozvedeného manžela

Po rozvodu manželství se může manžel, který přijal při uzavření sňatku příjmení druhého manžela, navrátit ke svému dřívějšímu příjmení. Pokud manžel uzavřel více sňatků a přijal příjmení manžela, může se vrátit ke svému předchozímu příjmení ne však k rodnému. Lhůta pro změnu příjmení je šest měsíců od nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství. Dříve lhůta pro nahlášení změny příjmení na matriční úřad byla pouze jeden měsíc. Matriční úřad nezahajuje správní řízení, pouze zkontroluje zákonem stanovenou lhůtu. Změna příjmení se netýká nezletilých dětí. Pokud jeden z rozvedených manželů nepožádal do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku o rozvodu, a chce změnit příjmení, musí postupovat dle zákona o matrikách. Po této lhůtě již matriční úřad zahájí správní řízení, kde je rozhodnuto o povolení změny příjmení. Toto správní řízení je zpoplatněno.

3.4.2 Výživné rozvedeného manžela

Rozvodem manželství vzniká právo na výživné manžela. Tato povinnost je upravena paragrafem 760.

§ 760 (1) Není-li rozvedený manžel schopen sám se živit a tato jeho neschopnost má svůj původ v manželství nebo v souvislosti s ním, má vůči němu jeho bývalý manžel v přiměřeném rozsahu vyživovací povinnost, lze-li to na něm spravedlivě považovat, zejména s ohledem na věk nebo zdravotní stav rozvedeného manžela v době rozvodu nebo skončení péče o společné dítě rozvedených manželů.

---

³⁹ Důvodová zpráva zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s. 185. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

(2) Při rozhodování o výživném nebo o jeho výši vezme soud zřetel, jak dlouho rozvedené manželství trvalo a jak dlouho je rozvedeno, jakož i zda

- si rozvedený manžel neopatřil přiměřené zaměstnání, přestože mu v tom nebránila závažná překážka,
- si rozvedený manžel mohl výživu zajistit řádným hospodařením s vlastním majetkem.
- se rozvedený manžel podílel za trvání manželství na péči o rodinnou domácnost,
- se rozvedený manžel nedopustil vůči bývalému manželu nebo osobě blízké činu povahy trestného činu nebo,
- je dán jiný obdobně závažný důvod.⁴⁰

Zákon dává přednost dohodě manželů, pokud nedojde k dohodě, pak rozhoduje soud. Doba přiznání výživného je omezena na maximálně tři roky. Existuje i pojem odbytné, který je novinkou. Odbytné znamená jednorázovou částku, která nahradí pravidelné budoucí platby výživného. Vyplacením odbytného je nárok na výživné vypořádán.

Z judikatury:

(NS 30 Cdo 135/04)

Právo na výživné po rozvodu nemá bývalý manžel, který po rozvodu uzavřel nové manželství. Dohodu o výživném pro rozvedeného manžela lze uzavřít i před tím, než je manželství pravomocně rozvedeno.

(NS 1 Cz 5/75)

Neschopnost rozvedeného manžela sám se živit (§ 92odst. 1 zák. o rodině) není dána jen jeho zdravotním stavem a neschopností pracovat, ale může spočívat i v jiné objektivní okolnosti, jakou je např. péče o invalidní dítě nebo o dítě vyžadující stálou péči.

---

⁴⁰ § 760 Zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Majetkové povinnosti a práva při zániku manželství

Majetková práva a povinnosti rozvedených manželů spravuje jejich dohoda, nebo na návrh jednoho z manželů rozhodne soud. Při zániku manželství smrtí jednoho z manželů, se majetková práva a povinnosti řídí v rámci dědictví, podle takového režimu, který mezi manželi existoval.

3.4.3 Bydlení po zániku manželství

Tato právní úprava je rozdělena pro případ smrti manžela a pro případ rozvodu manželství. Zaniklo-li manželství smrtí jednoho z manželů, zůstává nájemcem bytu pozůstalý manžel za podmínky, že v daném bytě nebo domě měli manželé rodinnou domácnost.⁴¹ Pokud jeden z manželů opustí rodinnou domácnost s úmyslem nevrátit se, použije se stejné pravidlo. Že opuštění rodinné domácnosti má být jednou provždy a trvalé lze odvodit z toho, že se odmítá vrátit. Odmítnutí návratu postačí tvrdit, není třeba je dokazovat - vždyť dokazovat „odmítnutí“ je jistě velmi obtížné.⁴² Nájem přejde na člena nájemcovy domácnosti a řídí se ustanovením o nájmu bytu § 2279 obč. zák. 89/2012 pokud manželé neměli společné nájemní právo.

V případě, že manželství zaniklo smrtí manžela, který měl k domu nebo bytu, kde se nacházela rodinná domácnost, výhradní právo a druhý manžel tak odvozoval své právo v bytě nebo domě bydlet, zanikne mu právo bydlení, pokud výhradní právo zemřelého manžela přešlo a jinou osobu.⁴³ Avšak občanský zákoník chrání zájem nezletilých dětí, které nenabýly svéprávnosti, proto soud může založit věcné břemeno bydlení do doby, než se děti budou schopny samy žít. Toto právo bude úplatné, bude tedy stanovena výše úhrady za bydlení.

Bydlení po rozvodu manželství upravuje § 768-770. § 768 (1) *Zaniklo-li manželství rozvodem, a manželé měli k domu nebo bytu, v němž se nacházela jejich rodinná domácnost, stejné, nebo společné právo, a nedohodnou-li se, kdo bude v domě nebo bytě*

---

⁴¹ NOVOTNÝ, P.; IVIČIČOVÁ, J. SYRŮČKOVÁ, I.; VODRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník - Rodinné právo*. 2014, s. 72.

⁴² ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. 2014. 101s.

⁴³ NOVOTNÝ, P.; IVIČIČOVÁ, J. SYRŮČKOVÁ, I.; VODRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník - Rodinné právo*. 2014, s. 72.

dále bydlet, zruší soud na návrh jednoho z nich podle okolností případu dosavadní právo toho z rozvedených manželů, na kterém lze spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil, a popřípadě zároveň rozhodne o způsobu náhrady za ztrátu práva; přitom přihlédne zejména k tomu, kterému z rozvedených manželů byla svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti a o které manželé pečovali, jakož i ke stanovisku pronajímatele, půjčitele nebo jiné osoby v obdobném postavení.

(2) Rozvedený manžel, který dům nebo byt opustil, má právo tam bydlet, dokud druhý manžel nezajistí náhradní bydlení, ledaže mu v řízení podle odstavce 1 náhrada nebyla přiznána; v tomto případě má právo v domě nebo bytě bydlet nejdéle jeden rok. Byla-li mu však svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti a o které manželé pečovali za trvání manželství, nebo o dítě nezaopatřené, které s ním žije, může soud na návrh tohoto manžela založit v jeho prospěch právo bydlení.⁴⁴

---

⁴⁴ § 768 Zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

3.5 Rozvod ve vybraných zemích Evropské unie

Předpokladem rozvodu může být vzájemná dohoda, kterou lze chápat jako dohodu mezi manželi, že jejich manželství je třeba rozpustit. Dohoda může být buď společnou žádostí manželů, nebo na základě žádosti jednoho manžela se souhlasem druhého. V jiných právních systémech se považuje za předpoklad rozvodu, když se v manželství učinil skutek, který vedl k nenávratnému rozvratu manželství.

Rakousko

V Rakousku může být manželství rozvedeno při splnění těchto podmínek:

- manžel může podat žádost o rozvod, jestliže jeden z manželů svým závažným, nemorálním činem rozvrátil manželství ze své viny, do té míry, že se nepředpokládá obnova manželského soužití
- manželé spolu nežijí ve společné domácnosti po dobu 3 let
- pokud spolu manželé nežijí šest měsíců a oba vysloví souhlas s rozvodem

Slovensko

Ve Slovenské republice může manželství výlučně zrušit soud. Soud může na návrh některého z manžela, manželství rozvést pokud je trvale, hluboce rozvrácené a nemůže plnit svůj účel a neočekává se obnovení manželského soužití. Slovensko nemá v právní úpravě rozvod dohodou.

Německo

Manželství může být rozvedeno pouze soudním rozhodnutím. Aby bylo manželství rozvedeno, musí splňovat tyto podmínky:

- manželé spolu nežijí minimálně 1 rok a dohodnou se na rozvodu
- manželé se rozešli dříve, než před 1 rokem, dohodnou se na datu, kdy jejich soužití skončilo, mohou bydlet společně
- jeden z manželů žije déle než 1 rok a méně než tři roky mimo bydliště, druhý musí souhlasit, a musí dokázat, že manželství ztroskotalo

- pokud jen z manželů žije déle, než 3 roky mimo bydliště, není nutný souhlas druhé z manželů

Irsko

V Irsku soud rozvede manželství, pokud ke dni zahájení řízení žili manželé odděleně minimálně 4 roky a nelze očekávat obnovu soužití manželů.

Anglie

V Anglii je manželství rozvedeno, pokud je dokázána jedna nebo více skutečností:

- druhý manžel se dopustil nevěry, a navrhovatel s ním není schopen dále žít
- opuštění, navrhovatele opustil manžel po dobu dvou let pře podáním žádosti o rozvod
- manželé žili odděleně po dobu 2 let, oba s rozvodem souhlasí
- manželé žili odděleně po dobu 5 let, není potřeba souhlas obou manželů

Francie

Ve Francii existují čtyři typy rozvodů:

- rozvod na základě vzájemné dohody manželů,
- rozvod na základě akceptování zásady rozvratu manželství, čili „rozvod akceptovaný“,
- rozvod z důvodu nenapravitelného rozvratu manželství,
- rozvod na základě zavinění.⁴⁵

Ve Francii není potřeba žádná lhůta na odloučení manželů, když se manželé dohodnou na rozvodu.

---

⁴⁵ European e-justice. *Rozvod Francie* [online]. 2015 [cit. 25. 10. 2016]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-fr-cs.do?member=1

Podmínky pro rozvod ve zkoumaných zemích Evropské unie nejsou velmi rozdílné, převážně vždy musí být manželství trvale a hluboce poškozeno a nepředpokládá se, že manželství bude obnoveno. Rozdílem je například délka „odděleného žití“, nutná k rozvodu dohodou, tedy se souhlasem obou manželů.

Manželství je rozvedeno, pokud oba manželé souhlasí s rozvodem a „žijí odděleně“ určitý počet let. Žít odděleně neznámá, že by manželé nemohli žít v jednom společném prostoru, jde o to, že jejich společný život neexistuje. Obrat „nežít spolu“ vysvětlen již výše u práv a povinností manželů.

V následující tabulce je vidět počet let „odděleného žití“ manželů nutných k rozvodu dohodou v zkoumaných zemích Evropské unie.

Tabulka 1 Počet let „odděleného žití“ ve vybraných zemích Evropské unie

Země	Počet let „odděleného žití“
Česká republika	0,5
Rakousko	0,5
Slovensko	Nemá v právní úpravě rozvod dohodou.
Německo	1
Irsko	4
Anglie	3
Francie	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejdéší dobu „odděleného žití“ požadují v Irsku a to minimálně 4 roky. Francie nepožaduje „žít odděleně“, aby mohl proběhnout rozvod dohodou. Jediná ze zkoumaných zemí Slovensko nemá v právní úpravě rozvod dohodou.

3.6 Registrované partnerství

Institut registrované partnerství není postaveno na roveň manželství. Po roce 2014 není obsažen v druhé části občanského zákoníku. Registrované partnerství je zakotveno v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství. Tvoří tedy samostatnou problematiku upravenou samostatnými právními předpisy.

V České republice od července 2006 mohou páry stejného pohlaví uzavřít registrované partnerství. Dle statistiky do konce roku 2015 uzavřelo registrované partnerství 2174 dvojic. Ze statistiky také vyplývá, že o registrované partnerství má zájem více mužských párů, než ženských.

Vznik partnerství

Registrované partnerství je, dle § 1 zákona č. 115/2006 Sb., trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným v zákoně. Partnerství vzniká stejně jako manželství svobodným projevem vůle, který učiní před matrikářem. Rozdílem je, že při tomto projevu vůle není povinnost uzavírat registrované partnerství před dvěma svědky jako při vzniku manželství.

*§ 4 (1) Do partnerství může vstoupit každý, komu to zákon nezakazuje.*⁴⁶

Registrované partnerství lze uzavřít, až dovršením 18 let, nepřipadá v úvahu uzavřít ho v 16 letech, jako tomu je u manželství.

Povinnosti a práva partnerů

Partneři mají stejná práva i povinnosti, o záležitostech, která se týkají jejich soužití, rozhodují společně. Je-li mezi nimi rozpor, v podstatných záležitostech na návrh jednoho z nich, rozhodne soud. Partneři se mohou vzájemně zastupovat v běžných věcech. Nemají povinnost žít spolu a být si věrni, jako tomu je u manželství. I u registrovaného partnerství vzniká vzájemná vyživovací povinnost. Právní úpravu vyživovací povinnosti mezi partnery nalezneme v zákoně o registrovaném partnerství. Je-li jeden z partnerů rodič je povinen zajistit vývoj svého dítěte. Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.⁴⁷

⁴⁶ § 4 odst. 1 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

⁴⁷ NOVOTNÝ, P; IVIČIČOVÁ, J SYRŮČKOVÁ, I; VODRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník - Rodinné právo*. 2014, s. 43

Rozdílnost oproti manželství je také v tom, že partnerům automaticky nevzniká společný majetek, odpovědnost za závazky ani společný nájem bytu.

Zánik partnerství

Pro zánik partnerství platí jednodušší pravidla, nežli u rozvodu manželství. Existují dva hlavní důvody této jednoduchosti. Prvním důvodem je neexistence společného jmění partnerů a tím není nutné vypořádání společného majetku. Druhým důvodem je vyloučená adopce dětí, soud tedy při rozhodnutí o zrušení partnerství nemusí rozhodovat o výchově a výživě nezletilých dětí.

Partnerství může zaniknout třemi způsoby:

- smrtí jednoho z partnerů
- prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého
- rozhodnutím soudu o zrušení partnerství.

4. Praktická část

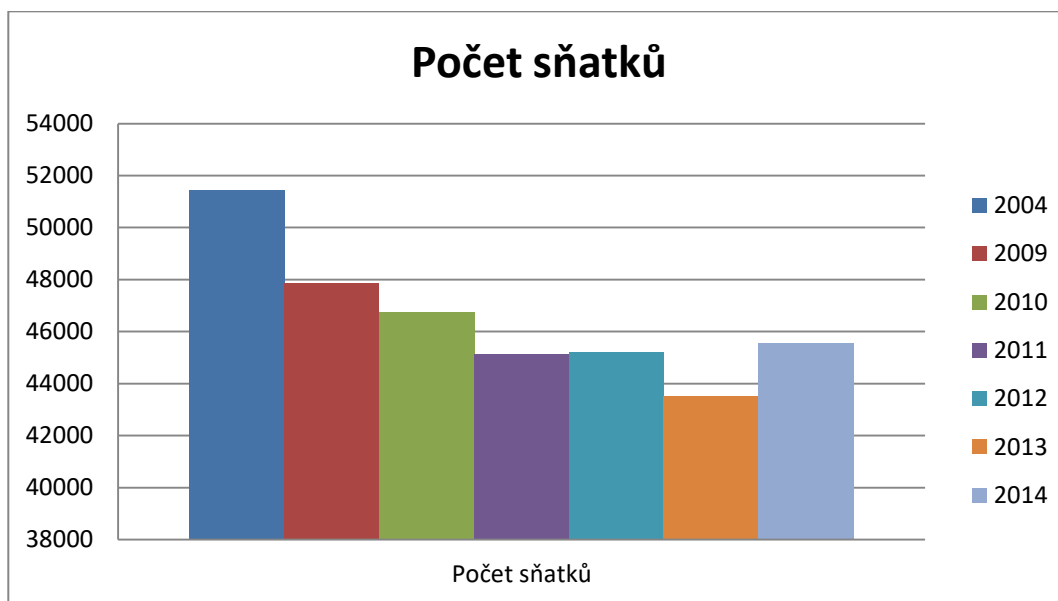
Vlastní práce je rozdělena do několika částí. První část je analýza vybraných statistických ukazatelů týkající se vzniku a zániku manželství v České republice. Následující část obsahuje ekonomické následky vzniku a zániku manželství, doplněné o výsledky z analýzy ekonomických dopadů rozvodu na muže a ženu. V třetí části je vložen konkrétní případ majetkového vypořádání. V další části je uveden praktický příklad finanční situace před a po rozvodu manželství. Čtvrtá část obsahuje výsledky kvantitativního výzkumu, které byly zjištěny pomocí strukturovaných dotazníků.

4.1. Analýza vybraných ukazatelů

Analýza základních ukazatelů související se vznikem a zánikem manželství.

Počet sňatků

Graf 1 Počet sňatků v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu je vidět, že trend sňatků byl dlouhodobě klesající. Menší nárůst byl v roce 2012 oproti roku 2011 a to o pouhých 69 sňatků. V roce 2014 bylo zřetelné navýšení oproti roku 2013. V roce 2013 bylo uzavřeno pouze 43 999 sňatků, v roce 2014 o 2076 sňatků více, tedy 45 575 sňatků.

Průměrný věk ženy a muže při vstupu do manželství

V následující tabulce je vidět průměrný věk mužů a žen, při vstupu do manželství. U žen i mužů věková hranice při vstupu do manželství stoupá. U mužů za 10 let stoupl průměrný věk uzavření manželství o 1,7 roku. U žen je to za deset let sledování o 1,8 roku, průměrný věk ženy při vstupu do manželství byl v roce 2014 29,8 roku.

Tabulka 2 Průměrný věk ženy a muže při vstupu do manželství

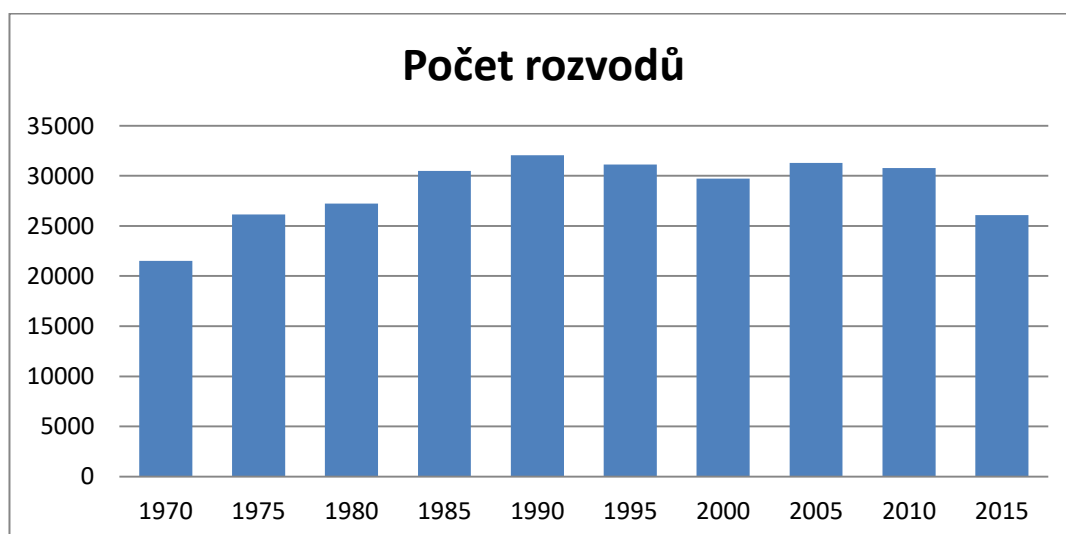
Rok	2004	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži	30,5	32,0	32,2	32,2	32,2	32,2	32,2
Ženy	28	29,2	29,4	29,6	29,6	29,8	29,8

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet rozvodů

V následujícím grafu je vidět počet rozvodů od roku 1970 do roku 2015 po 5ti letech. Nejvíce rozvodů bylo v roce 1990, a to celkem 32 055. Nejméně 21 516 tisíc rozvodů bylo v roce 1970.

Graf 2 Počet rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet rozvodů v roce 2015

V následující tabulce je uveden počet rozvodů v roce 2015 v jednotlivých krajích.

Nejvíce rozvodů bylo v Středočeském kraji, přesně 3 670 rozvodů. Nejméně v Karlovarském kraji pouhých 747 rozvodů. V hlavním městě bylo 2 983 rozvodů v roce 2015.

Tabulka 3 Počet rozvodů v roce 2015 v jednotlivých krajích

Hlavní město Praha	2 983
Středočeský kraj	3 670
Jihočeský kraj	1 583
Plzeňský kraj	1 462
Karlovarský kraj	747
Ústecký kraj	2 117
Liberecký kraj	1 235
Královéhradecký kraj	1 360
Pardubický kraj	1 219
Kraj Vysočina	1 049
Jihomoravský kraj	2 770
Olomoucký kraj	1 515
Zlínský kraj	1 323
Moravskoslezský kraj	3 050
Celkem ČR za rok 2015	26 083

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Rozvod podle příčiny rozvratu manželství v roce 2015

V následující tabulce jsou uvedeny příčiny rozvratu manželství v roce 2015. Nejčastější příčinou, jak na straně ženy, tak na straně muže, je rozdílnost povah. Druhá nejčastější příčina se liší. Na straně muže je druhá nejčastější příčina uvedena, tak že soud nezjistil příčinu. Na straně ženy je druhá nejčastější příčina uvedena jako ostatní příčiny. Nejméně uváděná příčina jak na straně ženy i muže je příčina sexuálních neshod.

Tabulka 4 Rozvod podle příčiny rozvratu manželství v roce 2015

Rozvod podle příčiny rozvratu manželství v roce 2015		
	příčina rozvodu na straně muže	příčina rozvodu na straně ženy
Neuvážený sňatek	58	54
Alkoholismus	322	144
Nevěra	840	659
Nezájem o rodinu	369	291
Odsouzení pro trestní čin	109	48
Rozdílné povahy	17 411	17 621
Zdravotní důvody	30	34
Sexuální neshody	26	23
Ostatní příčiny	3 458	4 124
Soud nezjistil příčinu	3 460	3 085

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.2. Ekonomické následky

Tato podkapitola je rozdělena na ekonomické následky vzniku a zániku manželství. Dále přináší výsledky z analýzy ekonomických dopadů rozvodu na muže a ženu, představenou Úřadem vlády ČR.

4.2.1 Ekonomické následky vzniku manželství

SJM

Nejvýznamnější majetkový důsledek uzavření manželství je vznik SJM. Společné jmění manželů vzniká uzavřením manželství a jeho součástí je to, co oba nebo jen jeden z manželů získá (např. koupí), nebo závazky (dluhy), které jednomu z manželů nebo oběma vzniknou. Všechny případy a výjimky SJM, již výše v teoretické části.

Dědění

Dědění je upraveno v sedmé části zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Pro předpoklad dědění musí nastat následující právní skutečnosti:

- smrt zůstavitele
- existence dědictví
- způsobilý dědic
- dědický titul

*§ 1476 Dědí se na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. Tyto důvody mohou působit i vedle sebe.*⁴⁸

Do první dědické skupiny patří manžel spolu s dětmi, každý se stejným dílem.

Pokud zesnulý (zůstavitel) neměl děti, postupuje se do 2. dědické skupiny, kde dědí manžel, rodiče zesnulého a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku ve společné domácnosti

Pro případ, že by nedědil manžel ani rodiče, existuje 3. dědická skupina.

V třetí dědické skupině dědí zůstavitelovi sourozenci a ti, kteří žili po dobu jednoho roku ve společné domácnosti. Dále 4. dědická skupina až 6 dědická skupina.

---

⁴⁸§ 1476 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Společné zdanění manželů

Za určitých podmínek mohou manželé využít tzv. slevu na manžela/manželku. Tyto podmínky upravuje zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů.

Je-li roční příjem manžela do 68 000,-, je možné na něj uplatnit slevu ve výši 24 840 korun za rok. Pokud manžel je držitelem ZTP/P je sleva ve výši 49 680 korun. Slevu lze uplatnit v daňovém přiznání nebo slevu odečte zaměstnavatel v ročním zúčtování. Daňová sleva se vždy uplatňuje za celý kalendářní rok, nelze ji uplatňovat během roku, jako tomu je například u slevy na poplatníka.

4.2.2 Ekonomické následky rozvodu manželství.

SJM

Se zánikem manželství zaniká také společné jmění manželů. Toto zaniklé SJM je zapotřebí vypořádat. Vypořádání společného jmění manželů podrobně rozebráno již výše v teoretické části.

Dědění

Rozvodem manželství manžel přestává být zákonným dědicem. Po rozvodu může bývalý manžel dědit pouze z titulu závěti. V případě, že manželství zanikne smrtí jednoho z manželů, druhý je zákonný dědic v 1 nebo 2 dědické skupině, není-li tomu ujednáno jinak.

Výživné

Vyživovací povinnost se neomezuje pouze na alimenty pro děti. Pro rozvodu jeden z bývalých manželů může za určitých okolností požadovat na druhém výživné. Toto platí za předpokladu, že požadující bývalý manžel/manželka se objektivně sám není schopen žít a tato neschopnost má původ v manželství. Výživné rozvedenému manželovi lze přiznat nejdéle na dobu tří let od rozvodu. Jestliže oprávněný manžel uzavře nové manželství, nebo povinný manžel zemře, právo na výživné zanikne. Upravuje § 760 obč. zák. a dále vysvětleno již výše v teoretické části.

Daňové zvýhodnění na dítě

Poplatník může uplatnit daňové zvýhodnění na dítě, které s ním žije ve společné domácnosti. Podmínky pro uplatnění daňového zvýhodnění upravuje § 35c zákona o daních z příjmů.

Daňové zvýhodnění za rok 2016

- na první dítě 13.404 Kč ročně, tj. 1.117 Kč měsíčně
- na druhé dítě 17.004 Kč ročně, tj. 1.417 Kč měsíčně
- na třetí a každé další dítě 20.604 Kč ročně, tj. 1.717 měsíčně

Sociální dávky

Sociální dávky mají pomáhat lidem, kteří se dostali ne vlastní vinou do obtížné životní situace. Při posuzování nároku na dávky státní sociální podpory se bere příjem spolu posuzovaných osob, kam mimo manžele patří i druh a družka.

Do dávek sociální podpory patří:

- příspěvek na dítě
- rodičovský příspěvek
- sociální příspěvek
- příspěvek na bydlení
- dávky pěstounské péče
- porodné
- pohřebné

4.2.3 Analýza ekonomických dopadů rozvodu na muže a ženu.

Úřad vlády České republiky představil 8. 9. 2015 analýzu ekonomických dopadů rozvodu pro oba manžele. Tuto analýzu zpracoval Národohospodářský ústav AV ČR, ve spolupráci s úřadem ministra pro lidská práva a volné příležitosti a legislativu Jiřího Dienstbiera a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Nutné je podotknout, že výzkum vycházel ze současných dat, které nejsou úplně kompletní v porovnání s daty ze zahraničí. Chybí zde panelová data, jak podotkla paní Lucie Zachariášová, vedoucí oddělení rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR 8. září 2015 v rozhovoru pro ČT 24.

Hlavní závěry analýzy:

K negativně ekonomickým dopadům přispívá výrazná úroveň tzv. rodinné dělby práce v ČR. Tržním formám práce (zaměstnání, podnikání) se více věnují ženatí muži a netržním formám práce (péče o děti, domácnost) vdané ženy.

V případě rozvodu, pak rodinná dělba práce negativně působí právě na ženy. Ženy po rozvodu čelí řadě překážek z důvodu kariérního výpadku v souvislosti s péčí o děti a domácnost.

Největší problém vyjít s příjmy po rozvodu pak vykazují domácnosti, kde je právě rozvedená žena s dítětem/děťmi.

Pokles příjmů po rozvodu má částečně vyrovnat výživné, statistiky však ukazují, že více jak jedna třetina rozvedených vyměřené výživné neplatí.

Rozvedení lidé častěji bydlí v nouzových nebo mobilních domech. Dle statistiky 38% bezdomovců tvoří rozvedení lidé.

4.3 Konkrétní příklad dohody rozdělení původního společného jmění

V této podkapitole je vložen konkrétní příklad rozdělení společného jmění manželů, kteří se dohodli a rozdělili si SJM smlouvou o vzájemném majetkoprávním vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství.

Aby byla zachována anonymita účastníků, jména jsou použita bez příjmení a uváděná bez rodných čísel.

Smlouva o vzájemném majetkoprávním vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství:

Účastníci paní Jana a pan Tomáš se dohodli na smlouvě o vzájemném vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství.

I. Účastníci prohlašují, že jejich manželství bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Kutné Hoře.

II. Účastníci prohlašují, že předmětem společného jmění manželů byly následující věci majetkové hodnoty, práva a závazky.

Účastníci se dohodli, že veškeré své věci jakož i majetkové hodnoty a závazky vypořádají takto:

1. Věci nemovité:

a) Bytová jednotka umístěná v bytovém domě čp. 00 s jejím příslušenstvím a spoluvlastnickým podílem ve výši 000/0000 na společných částech budovy čp. 00 a se spoluvlastnickým podílem ve výši 000/0000 na pozemcích parc. č. 00/0,00/00, 00/00, 00/00 a 00/00 (LV č. 00000- byt, LV 00000 - budova a pozemky)

b) Spoluvlastnický podíl o velikost 1/4 na pozemku parc. 00/0 (LV č. 00000)

c) Garáž bez přiděleného čp/če na pozemku p. č.00/00 a jiná stavba (zděna kolna) bez přiděleného čp/če na pozemku p. č. 00/00 (LV č. 00000)

Vlastnickým titulem účastníků je smlouva o převodu družstevního bytu ze dne 17. 9. 2002 registrována Katastrálním úřadem v Kutné Hoře. Vklad práva je povolen rozhodnutím č. j. V-000/0000, vklad práva vlastnického zapsán v katastru nemovitosti dne 26. 11. 2006. Právní účinky vkladu vznikly dnem 3. 10. 2002.

Nemovitosti jsou zapsány na LV č. 00000 a LV č. 00000 pro obec v k. ú. Kutná Hora v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj katastrálního pracoviště Kutná Hora.

V rámci vypořádání SJM se výlučnou vlastníci nemovitostí shora uvedených stává paní Jana. Paní Jana se zavazuje vyplatit panu Tomášovi částku ve výši 826.600,- (slovy: osmsetdvacetšesttisícšestsetkorunčeských) na uvedený účet.

Účastníci shodně žádají, aby v katastru nemovitostí u katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště Kutná Hora na LV č. 00000, LV 00000, LV č. 00000 a LV č. 00000 byl proveden zápis v souladu s touto smlouvou.

Návrh na vklad do katastru nemovitostí podá paní Jana v den, kdy dojde k převodu finančních prostředků na účet pana Tomáše. Paní Jana bude mít ve své dispozici čtyři vyhotovení této smlouvy s ověřenými podpisy účastníků.

2. Věci movité:

Účastníci si za trvání vlastnictví pořídili movitý majetek, který si vypořádají takto:

a) Pan Tomáš se stává výlučným vlastníkem následujících movitých věcí:

- ošacení
- lyže
- kolo
- PC
- Videokamera Panasonic
- Hifi věž Sony
- Videorekordér Panasonic
- DVD přehrávač

Pan Tomáš prohlašuje, že tyto věci má ve svém držení.

b) Veškeré movité věci, které se v době podpisu této smlouvy nacházejí ve výše uvedené bytové jednotce a které si účastníci pořídili, přecházejí do vlastnictví paní Jany. Pan Tomáš prohlašuje, že si nečiní nárok na žádnou z movitých věcí nacházejících se v předmětném bytě a nežádá jejich vydání.

3. Závazky, pohledávky účastníků:

Účastníci mají závazek vůči Hypoteční bance Wüstenrot - stavební spořitelna a.s., se sídlem Janáčkovo nábřeží 41, Praha 5, a to překlenovací úvěr ze stavebního spoření ke smlouvě stavebního spoření ve výši 210 000,-. Zůstatek doplacení tohoto úvěru činí k tomuto dni částku 51.601,70 Kč. Závazek z úvěrové smlouvy včetně veškerého příslušenství a případných sankcí se zavazuje uhradit až do jeho úplného zaplacení pan Tomáš.

III. Úprava práv a povinností společného bydlení

Účastníci prohlašují, že k dnešnímu dni veškerá práva a povinnosti společného bydlení vyřešeny.

Paní Jana bude nadále bydlet v bytě čp. 00/0 v Kutné Hoře.

Pan Tomáš bude bydlet v jiném bytě a nebude si činit vůči paní Janě žádné nároky na bytovou náhradu.

Pan Tomáš se zavazuje, že nejpozději do tří týdnů od připsání finanční částky ve výši 826.600,- Kč na uvedený účet provede odhlášení z trvalého pobytu, případně tímto zmocňuje paní Janu, aby toto odhlášení provedla jeho jménem.

Pan Tomáš se zavazuje, že do tří týdnů od připsání finanční částky ve výši 826.600,-Kč na uvedený účet poskytne součinnost k převodu smluv s dodavateli energií.

IV. Závěrečná ustanovení

Účastníci prohlašují, že touto smlouvou jsou zcela vypořádáni. Žádný z účastníků nebude požadovat po dobu po rozvodu výživné. Tato smlouva je projevem svobodné a vážné vůle účastníků, nebyla uzavřena v tísní ani za nápadně nevýhodných podmínek. Účastníci prohlásili, že jsou způsobilí k právním úkonům, a obsahem se seznámili, jejímu obsahu rozumí a na důkaz tohoto připojují své vlastnoruční podpisy. Podpisy musí být ověřeny, jinak by se jednalo o dohodu neplatnou.

DODATEK č. 1 ke

Smlouvě o vzájemném majetkoprávním vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství.

Účastníci se vzájemně dohodli na následující změně:

Paní Jana se zavazuje vyplatit panu Tomášovi částku ve výši 826.600,-Kč (slovy: osmsetdvacetšesttisícšestsetkorunčeských) a to následujícím způsobem:

Částka 775 000,- bude vyplacena na číslo účtu ..... a činí jednu polovinu vzájemně dohodnuté ceny za převáděné nemovitosti.

Částka 51 600,- bude použita jako závazek vůči Hypoteční bance Wüstenrot - stavební spořitelna a.s., se sídlem na Janáčkově nábřeží 41, Praha 5 překlenovací úvěr a úvěr ze stavebního spoření ke smlouvě o stavebním spoření č. xxx ve výši 210 000,- Kč.

Zůstatek k doplacení tohoto úvěru činí ke dni částku 51.601,70Kč. Tyto finanční prostředky budou hrazeny z úvěru, který poskytne paní Janě Českomoravská stavební spořitelna.

V den, kdy paní Jana obdrží vyznění od ČMSS, že byl úvěr poskytnut a částka bude převedena na účet shora uvedený panu Tomášovi, dohodli se účastníci, že budou vloženy do katastru nemovitostí k provedení zápisu vkladu práv a vlastníka dle příložených smluv.

Pan Tomáš s tímto výslovně souhlasí. Pan Tomáš se zavazuje za předpokladu, že paní Jana předloží příslib banky, který bude prokazovat úhradu výše zmiňovaných částek, požádá o vyčíslení zůstatku a tento předložit paní Janě.

Ostatní ustanovení Smlouvy o vzájemném majetkoprávním vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství zůstávají beze změny.

Tento dodatek je projevem svobodné a vážné vůle účastníků, nebyl uzavřen v tísní ani za nápadně nevýhodných podmínek. Účastníci prohlásili, že jsou způsobilí k právním úkonům, s obsahem se seznámili, jejímu obsahu rozumí a na důkaz tohoto připojují své vlastnoruční podpisy.

DODATEK č. 2 ke

Smlouvě o vzájemném majetkoprávním vypořádání mezi manžely po rozvodu manželství.

Účastníci se vzájemně dohodli na zrušení Dodatku č. 1 výše uvedené smlouvy, neboť ze strany paní Jany nedošlo k zaplacení částky 51 600,- Kč na úhradu závazku u Hypoteční banky Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. Tento závazek byl zaplacen panem Tomášem.

Účastníci konstatují, že trvá závazek paní Jany, uvedený ve výše uvedené smlouvě, vyplatit panu Tomášovi, částku ve výši 826 600,- Kč do již určeného data na úplné vypořádání zaniklého společného jmění manželů na tam uvedený účet.

4.4 Porovnání finanční situace před a po rozvodu

Bývalí manželé Jana a Tomáš byli svoji 20 let. O rozvod zažádala paní Jana z důvodu nevěry pana Tomáše a byla přesvědčena, že jejich manželství je trvale rozvráceno a nikdy nebude obnoveno.

Z jejich manželství se narodily dvě děti. První dcera byla v době žádosti o rozvod manželství již plnoletá a žila se svým přítelem. Druhá, mladší dcera, nebyla ještě plnoletá, proto nejprve musela proběhnout úprava poměrů k nezletilé dceři po dobu po rozvodu manželství rodičů.

Paní Jana a pan Tomáš se dohodli na tom, že nezletilá dcera se svěřuje pro dobu po rozvodu manželství do výchovy a výživy matky, paní Jany.

Otec se zavazuje přispívat na výživu nezletilé dcery částkou 3000,- měsíčně, předem k rukám matky, vždy do každého patnáctého dne v měsíci počínaje právní mocí výroku o rozvodu manželství rodičů.

Tuto dohodu soud schválil.

Společné jmění si bývalí manželé rozdělili na základě dohody. Paní Jana zůstala s dcerou bydlet v bytě, který si manželé společně pořídili, a vyplatila peněžně polovinu hodnoty bytu panu Tomášovi na účet.

Následující příklad porovnává finanční situaci před a po rozvodu.

Paní Janě po rozvodu zůstávají velké výdaje, ale příjem domácnosti se skládá pouze z její výplaty a alimentů, které platí bývalý manžel na svoji dceru. Jak sama paní Jana uvedla, nezbývá jí mnoho peněz nazbyt, proto často chodí na různé brigády, aby si přivydělala nějaké peníze navíc. Její situace jí to již dovoluje, jelikož dcera je na střední škole a umí se o sebe sama postarat, když zrovna paní Jana není doma. Paní Jana zkusila žádat o přídavky na dítě, ale tato žádost byla zamítnuta. Žádost byla zamítnuta z důvodu nesplnění podmínek požadovaných na přídavky na dítě.

Nárok na přídavky na dítě je, pokud průměrné příjmy rodiny jsou nižší, než 2,4 násobek životního minima. Příjmy se dokládají za předchozí rok a započítává se do nich výplata ze zaměstnání, náhrady mzdy (podpora v zaměstnání), mateřské a rodičovské dávky, alimenty a výživné a jiné příjmy (z investic, pronájmu bytu).

Pro paní Janu a její dceru je určené životní minimum na částku 5 590,- a její 2,4 násobek je 13 416,-. Ovšem její příjem domácnosti je 15 500,- (výplata 12500,- + alimenty 3000,-), proto nemá nárok na přídavky na dítě.

Musela také řešit situaci, kdy bývalý manžel neplatil žádné alimenty, či velmi malou částku. Říká, že pokud by neměla své rodiče a kamarády, kteří jí dokázali finančně a psychicky podpořit neví, kde by teď byla.

V současnosti je paní Jana více spokojená v osobním životě, a i když není lehké v dnešní době s jejím příjmem něco ušetřit je schopná postarat se sama o sebe a o svoji dceru.

Finanční situace před rozvodem:

Příjmy

Pan Tomáš 21 500,-

Paní Jana 12 500,-

Výdaje

energie 4300,-

bytové družstvo 1200,-

půjčky 6000,-

jízdné cca 4000,-

paušál za telefony 2000,-

internet 500,-

jídlo 7000,-

spoření 4000,-

zábava a ostatní 5000,-

Finanční situace paní Jany po rozvodu:

Příjmy

Výplata 12500,-

Alimenty 3000,-

Výdaje

energie 4300,-

bytové družstvo 1200,-

půjčka 4000,-

jízdné 1000,-

paušál za telefon 800,-

životní a penzijní pojištění 1000,-

jídlo a ostatní 3200,-

4.5 Kvalitativní výzkum

Pro zjištění cíle diplomové práce byl použit strukturovaný dotazník, na který odpovídali náhodně vybraní respondenti. Dotazníky byly distribuovány sociální sítí a osobně.

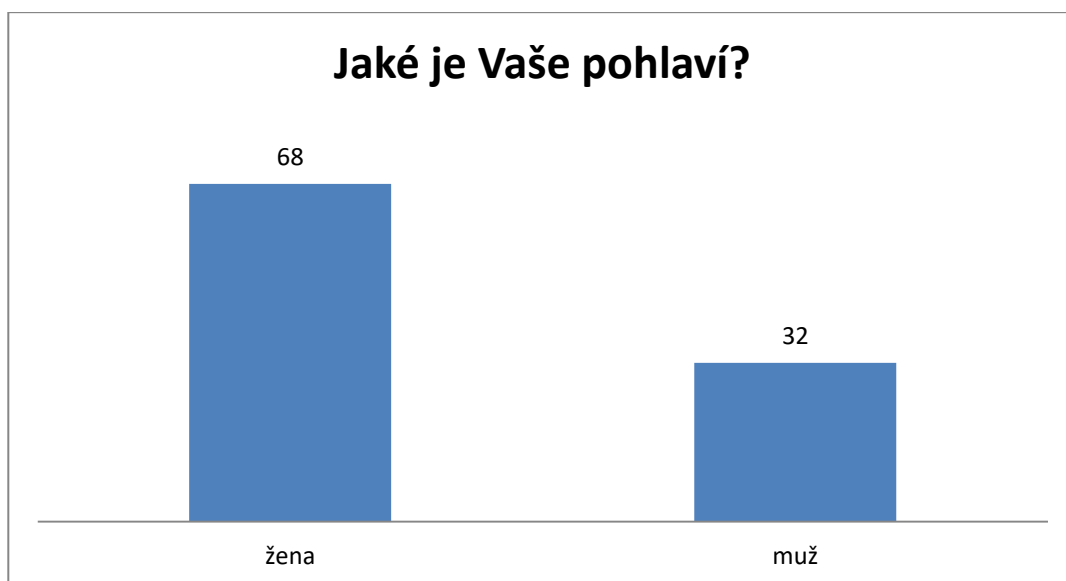
Dotazník (příloha 1) se skládá z 20 otázek. První 4 otázky jsou zaměřeny na charakteristiku respondenta, čtvrtá otázka je rozřazující a pro rozvedené lidi následují jiné otázky, než pro ostatní respondenty. V dotazníku jsou použity otázky uzavřené i otevřené. Výstupní data jsou zpracována do grafu a řádně okomentována.

4.5.1. Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1 Jaké je Vaše pohlaví?

První otázka se týkala pohlaví respondentů. Vyplněných dotazníků bylo 100. Ze 100 respondentů se anketního šetření účastnilo 68 žen a 32 mužů.

Graf 3 Pohlaví respondentů

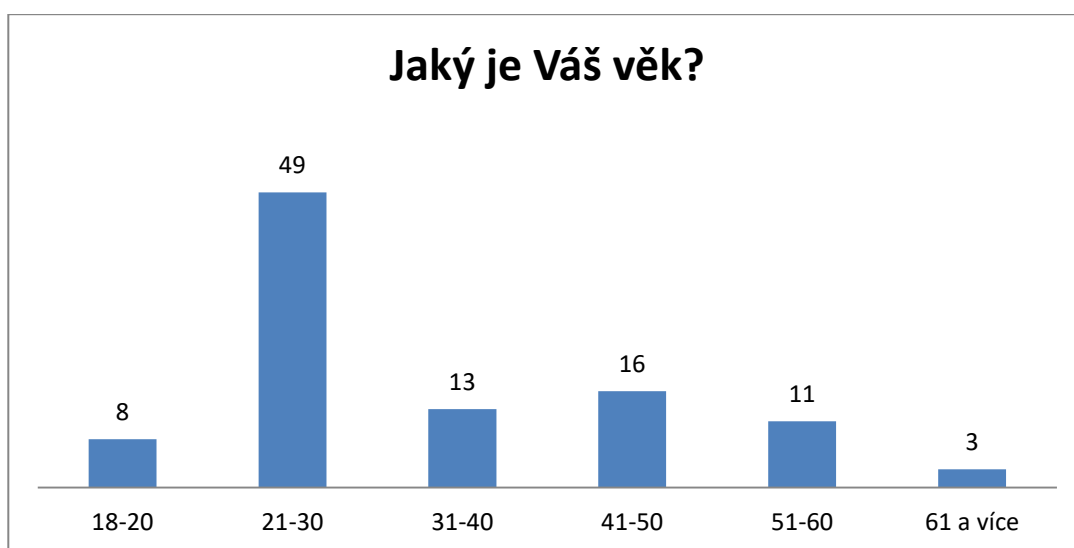
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 2 Jaký je Váš věk?

Otázka číslo 2 byla zaměřena na věk respondentů. Respondenti mohli vybírat z šesti následujících věkových kategorií 18-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60 a 61 a více.

Nejvíce respondentů bylo ve věkovém rozmezí mezi 21-30 rokem, dále následovala skupina od 51-60let a třetí v pořadí skončila věková skupina 31-40. Nejméně respondentů, pouze 3 respondenti byli ve věkové skupině 61 a více.

Graf 4 Věk respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 3 Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Třetí otázka se týkala vzdělání respondentů. Nejvíce získaných odpovědí bylo od respondentů, kteří mají vzdělání střední s maturitou. Dále následovali respondenti s vysokoškolským vzděláním. Nejméně respondentů, a to pouze dva s vyšším odborným vzděláním.

Graf 5 Vzdělání respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 4 Jaký je Váš rodinný stav?

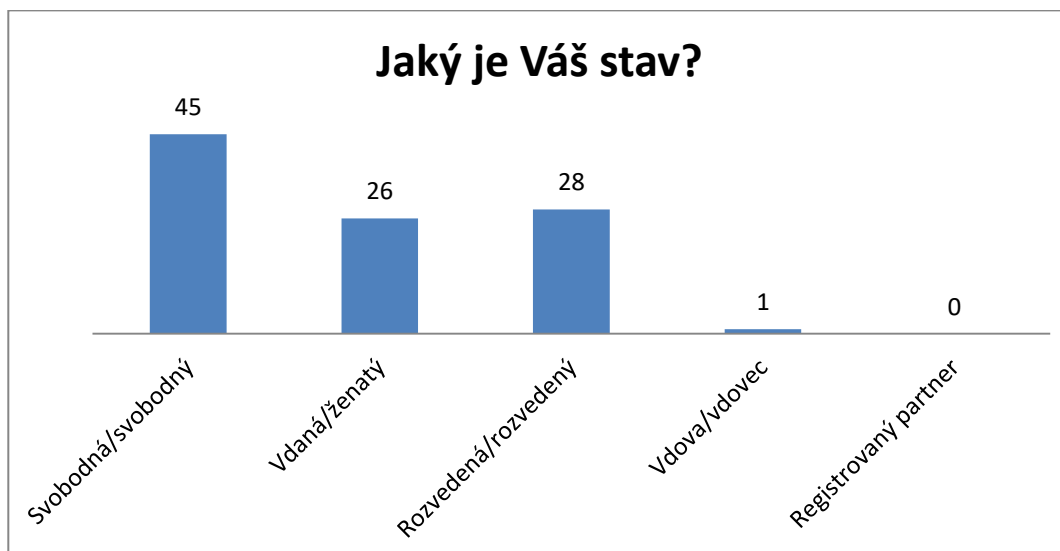
V této otázce měli respondenti na výběr z 5 možností. Svobodná/svobodný, vdaná/ženatý, rozvedená/rozvedený, vdova/vdovec, registrovaný partner.

Tato otázka byla rozřazující.

Nejvíce respondentů označilo odpověď svobodná/svobodný. 28 respondentů bylo rozvedených, pro ně následovali jiné otázky, než pro ostatní. Respondenti, kteří označili, že jsou rozvedení, pokračovali otázkou číslo 10, ostatní pokračovali otázkou číslo 5.

Žádný s respondentů nebyl v registrovaném partnerství.

Graf 6 Rodinný stav respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 5 Myslíte, že manželství je ekonomicky výhodné?

Pátá otázka se týkala ekonomické výhodnosti manželství. Tato otázka byla určena pouze pro respondenty, kteří nejsou rozvedeni. Většina respondentů si myslí, že manželství je ekonomicky výhodné.

Graf 7 Ekonomická výhodnost manželství

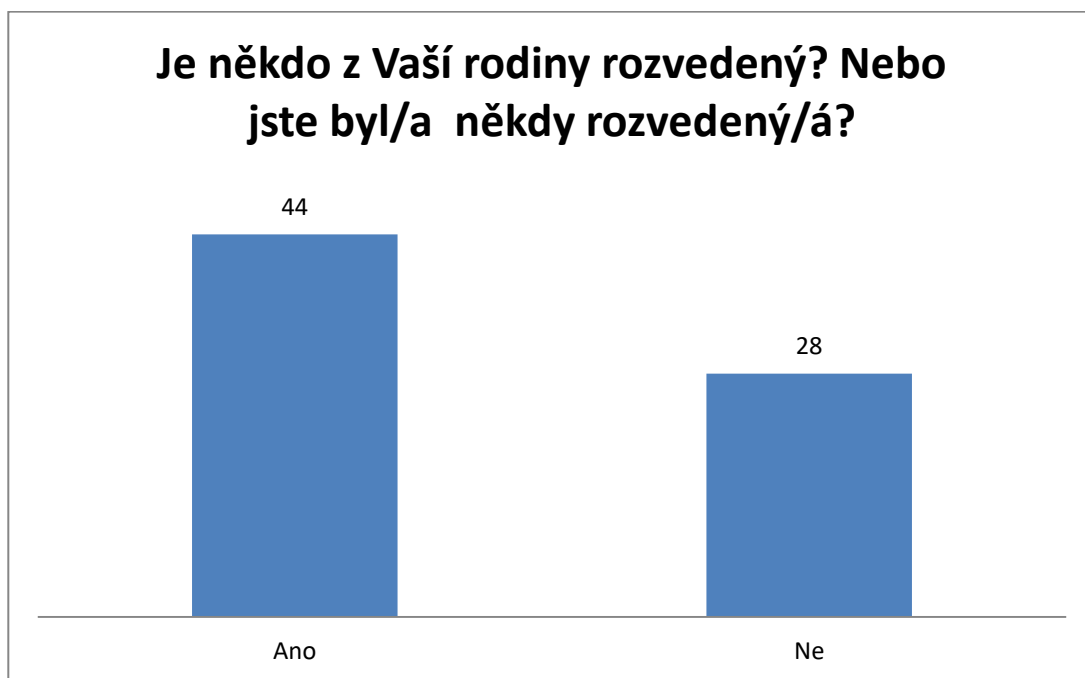

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 6 Je někdo z Vaší rodiny rozvedený? Nebo byl/a jste někdy rozvedený/a?

Otázka číslo šest zkoumala rozvedenost v rodině respondenta, či zda byl sám respondent někdy rozvedený. Většina respondentů odpověděla ano tedy, že někdo z rodiny je rozvedený, nebo že on sám byl někdy rozvedený.

Graf 8 Rozvedenost respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 7 Proč myslíte, že v dnešní době je tolik rozvodů?

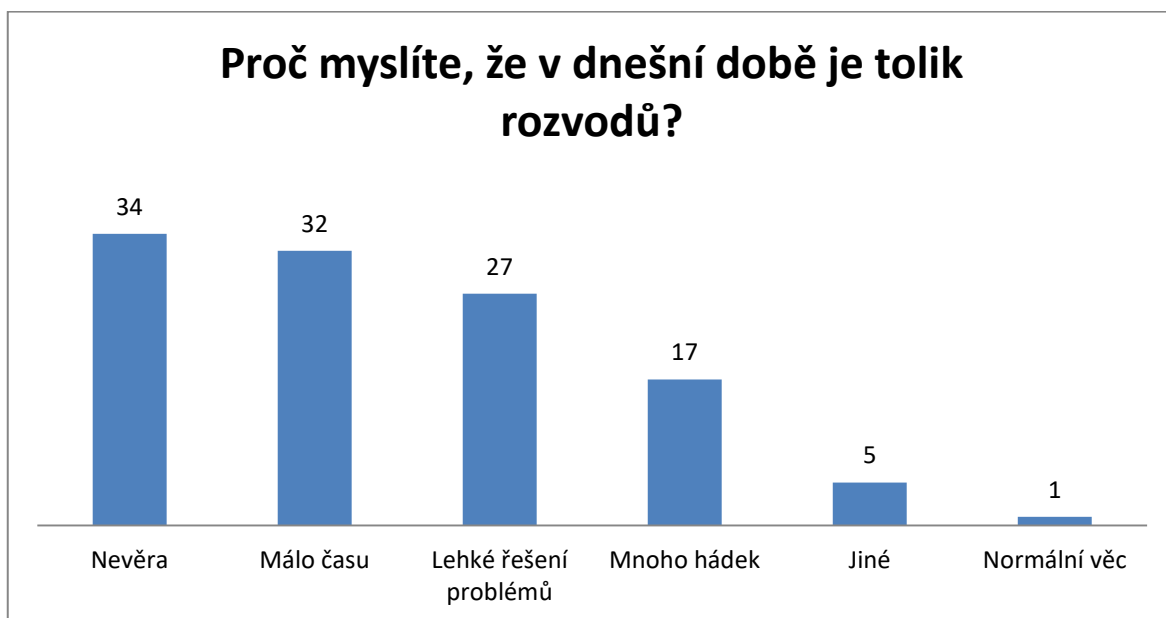
Následující graf vyhodnocuje otázku číslo 7. Otázka číslo 7 se dotazovala na důvody rozvodu v dnešní době. Respondenti měli na výběr následující odpovědi rozvod je lehké řešení problémů, nevěra, příliš mnoho hádek, málo času (uspěchaná doba), jiné nebo mohli uvést vlastní odpověď. Respondenti museli vybrat jednu z možností, ale mohli klidně vybrat i více možností, maximálně však 3 možnosti.

Nejčastější odpověď byla nevěra, následovala odpověď málo času a třetí nejčastější odpověď byla, že rozvod je lehké řešení problémů.

Ve vlastních odpovědích byly odpovědi:

- jiná očekávání od partnera, nenaplnění ideálů,
- lidé se do manželství hrnou bez rozmyslu
- manželský svazek není brán, tak vážně
- lidé se berou po krátké známosti

Graf 9 Důvod rozvodů v dnešní době

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 8 Myslíte, že rozvedení lidé jsou ekonomicky znevýhodněni?

Otázka číslo 8 se zabývala otázkou ekonomického znevýhodnění rozvedených lidí. Pouze o 10 respondentů více si myslí, že rozvedení lidé jsou ekonomicky znevýhodněni.

Graf 10 Ekonomické znevýhodnění rozvedených lidí

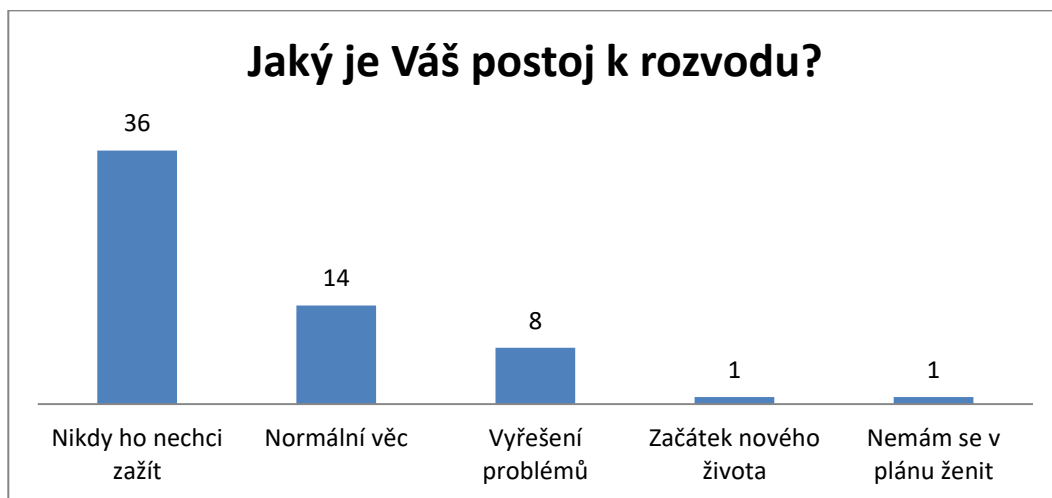
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 9 Jaký je Váš postoj k rozvodu?

Následující graf vyhodnocuje otázku, která se zabývala postojem respondentů k rozvodu. Tato otázka byla poslední pro nerozvedené respondenty. Respondenti měli možnost vybírat z více možností nebo mohli doplnit vlastní odpověď.

Většina respondentů odpověděla, že rozvod nikdy nechce zažít, 14 respondentů odpovědělo, že rozvoj berou jako normální věc. Jeden respondent odpověděl, že rozvod bere jako začátek nového života a další jeden respondent odpověděl, že se nemá v plánu ženit.

Graf 11 Postoj respondentů k rozvodu

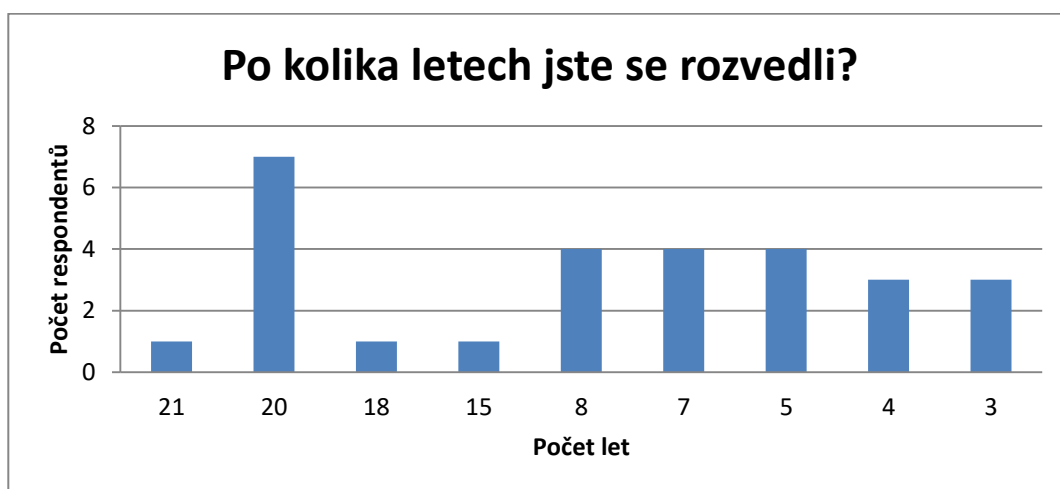
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Následující otázky byly určeny pouze pro rozvedené respondenty. Rozvedených respondentů bylo celkem 28.

Otázka č. 10 Po kolika letech manželství jste se rozvedli?

Následující graf ukazuje, po kolika letech manželství se respondenti rozvedli. Nejvíce respondentů a to celkem 7 se rozvedlo po 20 letech manželství, další nejčastější odpověď byla 8, 7 a 5 let. Nejkratší manželství respondentů trvalo 3 roky. Průměrně se respondenti rozváděli po 11,2 letech.

Graf 12 Po kolika letech se respondenti rozváděli

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 11. Jaký byl důvod k rozvodu?

U otázky číslo 11 měli možnost respondenti zaškrtnout dvě možnosti a mohli vybírat z osmi možností nebo napsat vlastní odpověď.

Nejčastějším důvodem rozvodu byla označena nevěra, označilo jí 10 respondentů. 7 respondentů označilo jiné zájmy a 4 označili neuvážený sňatek.

Ve vlastních odpovědích se objevilo:

- psychické vydírání
- poznání jiného partnera, a tím uvědomění si problému ve vztahu
- zasahování do života rodiny třetí osobou
- nevyzrálost partnera (závislost partnera na matce)

Graf 13 Důvod respondentů k rozvodu

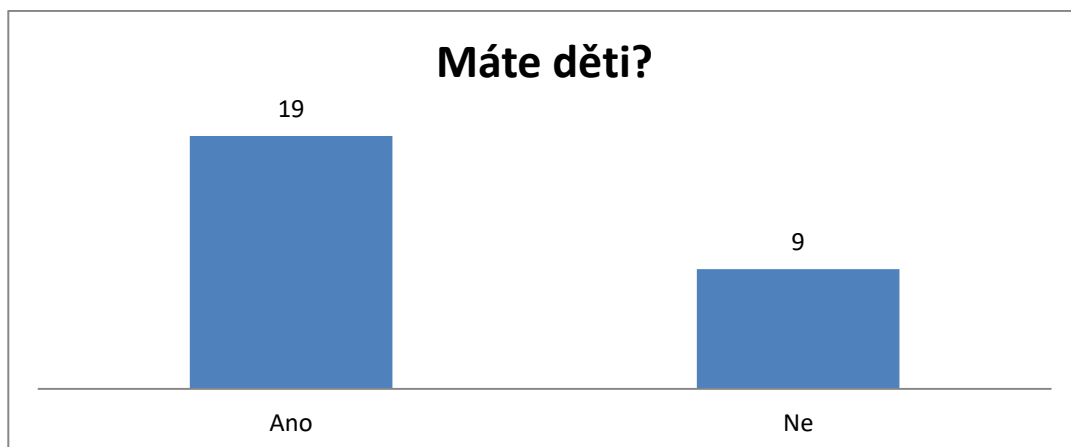

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 12 Máte děti?

Otázka číslo 12 byla další rozřazující otázkou. Pokud respondent odpověděl ano, odpovídal na otázku číslo 13, pokud odpověděl ne, pokračoval otázkou číslo 14. Většina rozvedených respondentů uvedlo, že má dítě/děti.

Graf 14 Děti respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 13 Komu byla svěřena péče o dítě /děti?

Následující graf vyhodnocuje otázku číslo 13, na kterou odpovídalo 19 rozvedených respondentů. Nejčastěji byla svěřena péče o dítě/děti matce.

Graf 15 Péče o děti respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 14 Co pro Vás bylo nejhorší?

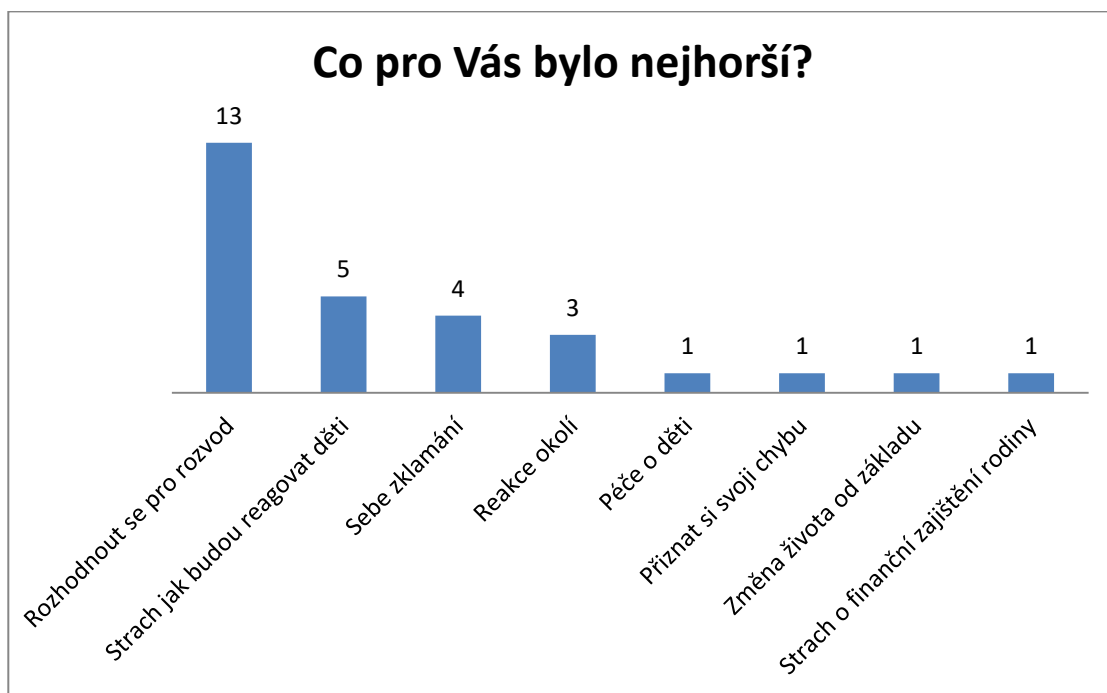
Respondenti, kteří uvedli, že nemají děti, pokračovali přímo touto otázkou. Respondenti, kteří označili, že mají děti, odpovídali ještě na otázku číslo 13. V následující otázce měli respondenti možnost zaškrtnout dvě odpovědi nebo vyplnit vlastní odpověď.

Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů považovalo za nejhorší věc rozhodnout se pro rozvod, druhou nejčastější odpovědí bylo strach, jak budou reagovat děti.

Ve vlastních odpovědích se objevilo:

- sebe zklamání
- péče o děti
- strach o finanční zajištění rodiny, dětí
- změna života od základu (jiná práce, přestěhování do jiného města)
- změna dosavadního způsobu života

Graf 16 Co bylo pro respondenty nejhorší

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 15 Jak jste snášel/a rozvod?

U otázky číslo 15 byla využita sudá škála. Respondenti měli na výběr velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně a velmi špatně.

Nejčastěji byla vybrána odpověď, že respondenti snášeli rozvod spíše špatně.

Graf 17 Pocity respondentů

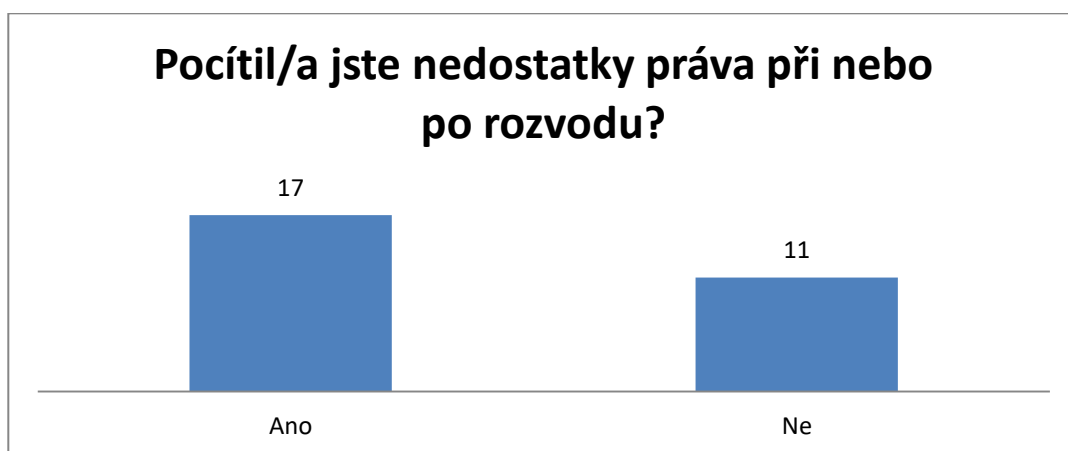

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 16 Pocítil/a jste nedostatky práva při nebo po rozvodu?

Otázka číslo 16 byla další rozřazující otázkou. Pokud respondent odpověděl, že pocítil nedostatky práva při nebo po rozvodu, odpovídal na otázku číslo 17. Pokud odpověděl, že nepocítil nedostatky, pokračoval otázkou číslo 18.

Graf 18 Nedostatky práva při rozvodu

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 17 Jaké nedostatky práva jste pocítila?

Otázka číslo 17 byla určena pouze pro rozvedené respondenty, kteří pocítili nedostatky práva při nebo po rozvodu. Tato otázka měla prázdnou kolonku, do které respondenti vypisovali vlastní odpověď.

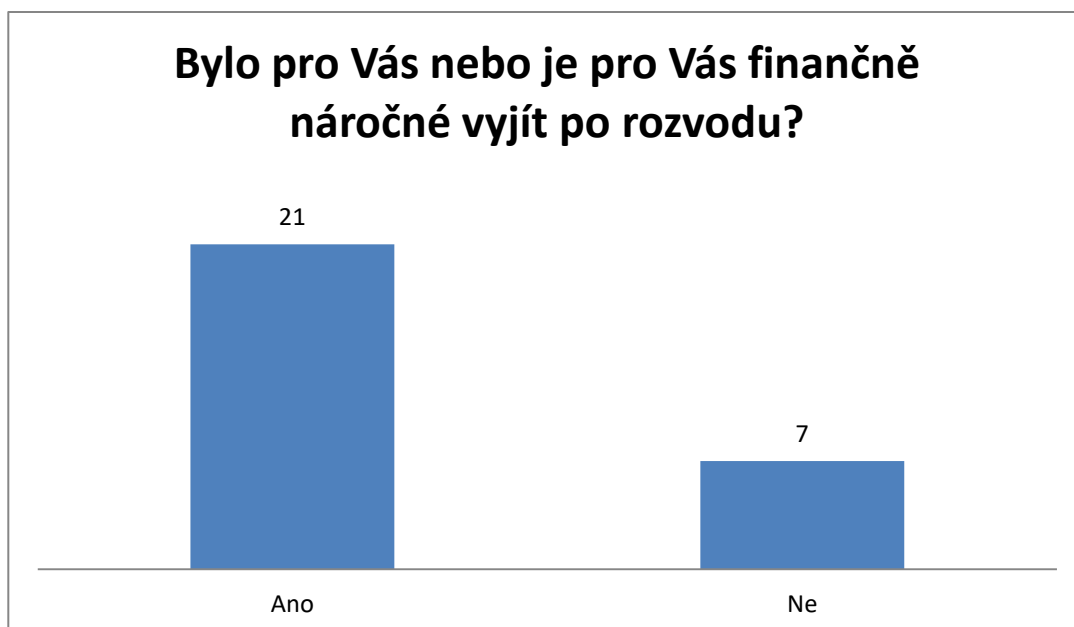
Ve vlastních odpovědích se objevilo:

- úřady mají na všechno dost času
- podjatost soudu, soud neřešil příčiny rozpadu manželství, vycházel z toho, kdo žádost o rozvod podá (ten je v právu)
- finanční podpora státu pro rozvedené lidi je nulová
- bydlení v době probíhajícího rozvodového řízení

Otázka č. 18 Bylo pro Vás nebo je pro Vás finančně náročné vyjít po rozvodu?

Otázka číslo 18 se zabývala finanční náročností pro rozvedené. Pro většinu respondentů, tedy pro 75% bylo nebo je finančně náročné vyjít po rozvodu.

Graf 19 Finanční náročnost pro rozvedené respondenty

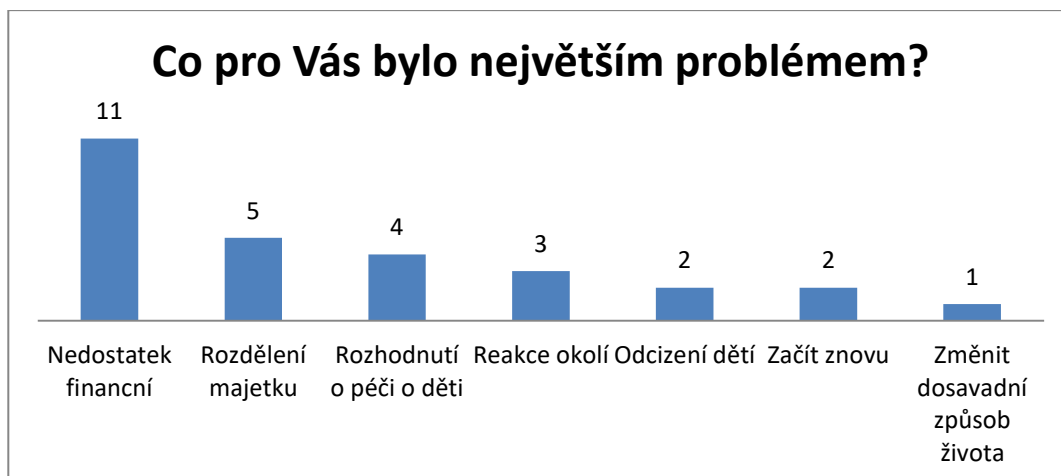

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 19 Co pro Vás bylo největším problémem?

Otázka číslo 19 se zaměřila na největší problém při rozvodu. Respondenti znovu mohli označit dvě odpovědi nebo použít vlastní odpověď. Největším problémem respondenti označili nedostatek financí, poté skoro o polovinu méně byla označena odpověď rozdělení majetku.

Graf 20 Největší problém respondentů při a po rozvodu

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 20 Uzavřel/a jste nebo uzavřete ještě někdy manželství?

U poslední otázky byla použita sudá škála. Nejvíce odpovědí bylo, že rozvedení respondenti by „spíše ano“ znovu uzavřeli manželství.

Graf 21 Znovu uzavření manželství

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

5. Výsledky a zhodnocení výsledků

Cílem diplomové práce bylo zjistit problematická místa v právní úpravě při rozvodovém řízení a po něm. Výsledky byly získány pomocí více metod.

První část praktické části analyzuje statistiku vzniku a zániku manželství České republiky.

Druhá část byla zaměřena na ekonomické následky vzniku a zániku manželství. Třetí a čtvrtá část obsahuje konkrétní příklad majetkového vypořádání a porovnání finanční situace před a po rozvodu manželství.

V poslední části byl použit strukturovaný dotazník, na který odpovědělo sto náhodně vybraných respondentů.

Dotazníkového šetření se účastnilo 68 žen a 32 mužů. 49% respondentů bylo ve věkové skupině od 21-30 let. Převážná většina respondentů měla nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou, následovali respondenti s vysokoškolským vzděláním.

Ze sta respondentů bylo 45% respondentů svobodných, 28% rozvedených, 26% vdaných/ženatých a 1% vdova/vdovec. Tato otázka byla rozřazující a pro rozvedené respondenty byly připraveny jiné otázky.

Nerозvedeným respondentům byla položena otázka na ekonomickou výhodnost manželství. 66 respondentů považuje manželství za ekonomicky výhodné.

44 nerozvedených respondentů již někdy bylo rozvedeno nebo mají někoho v rodině, kdo je nebo byl rozvedený.

Nejčastější důvodem rozvodu byla označena nevěra a za ní následovala odpověď málo času (uspěchaná doba).

41 respondentů si myslí, že rozvedení lidé jsou ekonomicky znevýhodněni.

Poslední otázka zjišťovala postoj nerozvedených respondentů k rozvodu, nejčastější odpověď byla, že rozvod nikdy nechtějí zažít.

Otázky pro rozvedené respondenty byly úplně odlišné. Nejprve odpovídali na to, po kolika letech se rozváděli. 7 respondentů se rozvádělo po 20 letech manželství. Průměrně

se respondenti rozváděli po 11,2 letech. Nejčastějším důvodem rozvodu byla nevěra, nebo jiné zájmy.

Pokud rozvedený respondent měl děti, tak nejčastěji byla svěřena péče o děti matce. Za nejhorší věc rozvedení respondenti považují právě rozhodnout se pro rozvod nebo strach, jak budou reagovat děti. Většina respondentů snášela rozvod spíše špatně.

Nejdůležitější otázka byla zaměřena na nedostatky práva při a po rozvodu manželství, kde se objevilo:

- úřady mají na všechno dost času
- podjatost soudu, soud neřešil příčiny rozpadu manželství, vycházel z toho, kdo žádost o rozvod podal (ten byl v právu)
- finanční podpora státu pro rozvedené lidi je nulová
- bydlení v době probíhajícího rozvodového řízení

Pro naprostou většinu respondentů bylo nebo je těžké po rozvodu manželství finančně vyjít. Největším problémem pro rozvedené respondenty je nedostatek financí.

Závěrečná otázka se dotazovala na znovu uzavření manželství. Nejvíce respondentů odpovědělo, že by „spíše ano“ znovu uzavřeli manželství.

6. Závěr

Diplomová práce se zabývala rozvodem manželství a jeho ekonomickými následky v nové právní úpravě platné od 1. 1. 2014

Rozvod manželství je velmi aktuální záležitost naší společnosti a rozvodovost dosahuje 47%. Již v úvodu je zmíněno, že na rozvod manželství se nahlíží jako na „normální“ záležitost této doby a již nenese takové předsudky, jako tomu bylo v dobách minulých, kdy byl život lidí do značné míry ovlivněn církví, která rozvod nepřipouštěla.

Teoretická část se zabývala definováním základních pojmů spojených s problematikou vzniku a zániku manželství. Základními pojmy byly např. vznik manželství, práva a povinnosti manželů, manželské majetkové práva, zánik manželství a s tím spojené ekonomické i právní následky. Dále se teoretická část zabývala komparací tuzemské právní úpravy skončení manželství rozvodem, konkrétně se šesti vybranými zeměmi Evropské unie. V poslední části teoretické části byla vložena mimořádná kapitola o registrovaném partnerství, kde bylo upozorněno na rozdílnost manželství a registrovaného partnerství.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit nedostatky práva při nebo po rozvodovém řízení.

Pro naplnění cíle diplomové práce bylo použito více metod. Praktická část byla založena na sběru primárních dat. Nejprve byla provedena analýza statistických ukazatelů České republiky. Dále byly stanoveny a popsány nejdůležitější ekonomické následky vzniku a zániku manželství

V další části byla vložena případová studie na konkrétní případ majetkového vypořádání a konkrétní případ finančního porovnání před a po rozvodu manželství. Nakonec bylo provedeno dotazníkové šetření, pomocí něhož byla získána data, která sloužila pro výstup práce. Výsledné odpovědi byly zpracovány do grafů a okomentovány.

Z analýzy statistických ukazatelů České republiky vyplynulo, že **trend vzniku** manželství do roku 2014 byl dlouhodobě **klesající**. Naopak **rozvod** manželství dlouhodobě vykazuje **vysoký stupeň**. Nejvíce rozvedených lidí v roce 2015 bylo ve Středočeském kraji a nejčastější důvodem pro rozvod byla rozdílnost povah.

Mezi nejdůležitější **ekonomické následky** vzniku a zániku manželství byly stanoveny **společné jmění manželů, dědění, výživné, daňové zvýhodnění a sociální dávky**. Tato část byla doplněna o výsledky z analýzy dopadů rozvodu na muže a ženy, kterou zpracoval Národohospodářský ústav AV ČR. Z této analýzy vyplývá, že rozvedené domácnosti mají větší obtíže vyjít s příjmem. Toto tvrzení potvrdil i kvantitativní výzkum, který byl proveden pomocí strukturovaného dotazníku. Většina respondentů odpověděla, že mají větší problém vyjít s příjmem po rozvodu manželství.

Kvantitativní výzkum se dále zabýval otázkou nedostatků práva při rozvodovém řízení a po něm.

Zjištěnými nedostatky byly příliš dlouhá administrativa a čekací lhůty, které v této obtížné fázi života neusnadňují situaci jako takovou.

V konkrétním případě se jednalo o podjatost soudu, která by se určitě neměla objevovat.

Největším zjištěným nedostatkem je však finanční nulová pomoc pro rozvedené lidi od státu. Převážná většina měla nebo má problém vyjít s příjmy po rozvodu. Podle statistik nejhůře na tom pak je rodič, který zůstane sám s dítětem. Tímto se lidé mohou dostávat do ekonomických ale i sociálních problémů.

Největším problémem pro respondenty bylo právě nedostatek financí. A i většina nerozvedených respondentů vnímá, že rozvedení lidé mohou být ekonomicky znevýhodněni.

Vyrovnat tuto finanční situaci po rozvodu má výživné. Výživné se neomezuje pouze na alimenty pro děti, ale jedná se také o výživné mezi rozvedenými manželi.

Avšak existují případy, kdy tato složka finanční podpory není placena. Konkrétně se jedná o povinného manžela, který nechce nebo nemůže tuto soudem danou složku platit, nebo v případě, kdy povinný manžel zemře. Se smrtí povinného manžela/manželky toto právo na výživné mezi bývalými manželi zaniká. Bývalý manžel již také není zákonným dědicem. Po rozvodu může bývalý manžel dědit pouze z titulu závěti.

Doporučením pro řešení této situace je tzv. „náhradní“ výživné, které by zajišťoval stát. Tím by se předešlo tomu, že ten, který má právo na tuto finanční podporu, nebude

vystaven riziku nevyplácení alimentů. Výživné je totiž v této situaci velmi důležitou složkou, která by neměla ani jednou chybět, aby se lidé nedostávali do ekonomicky nevladatelné situace.

Pokud by stát zajistil tzv. náhradní výživné, musel by si také zajistit vybírání výživného od povinného rodiče či manžela.

Dalším doporučením pro řešení dané situace je větší podpora a zaměření se státu na tyto lidi. Konkrétně se zaměřit na toto aktuální téma, provést výzkumy a analýzy, aby nechyběla panelová data, z kterých by se mohlo vyhodnocovat a poskytovat možnosti řešení dané situace. Dalším doporučením je narovnání platové stránky muže a ženy, tím pádem zaměstnání ženy na vyšších pozicích za stejné platové podmínky, jako jsou pro muže. Podle statistik jsou to právě ženy, které dostanou do péče dítě po rozvodu, proto by měly mít možnost vydělávat stejně, jako muži. Dalším doporučením je vyšší zapojení otců do péče o dítě a domácnost, a tak předejít dlouhodobému výpadku ženy z pracovního trhu. Posledním doporučením je zdůraznit důležitost manželství, předcházet rozvodům, a tím předejít finančnímu doplácení na rozvedené lidi. Tyto konkrétní možnosti řešení by byly zakotveny v právní úpravě, která by stanovila přesná pravidla podpory pro rozvedené lidi.

Úkolem této práce bylo seznámit se s problematikou vzniku a zániku manželství. Cílem práce bylo zjistit nedostatky týkající se právní úpravy rozvodu manželství. Tento cíl byl naplněn a hlavním zjištěným nedostatkem je ekonomické znevýhodnění rozvedených lidí a žádná, či velmi slabá podpora od státu pro tyto lidi. Závěrečná část obsahuje možnosti řešení této situace.

Práce tvoří ucelený přehled základní problematiky. Rozvod manželství je velmi složitou situací života, a i když většina z nás jí nikdy nechce zažít je velmi pravděpodobné, že se s touto situací v životě potká, ať již u sebe nebo u někoho z okolí.

7. Seznam použitých zdrojů

7.1. Knižní publikace:

1. BOELE-WOELKO, K.; FERRAND, F.; BEILFUSS et al. *Principles of European family law regarding divorce and maintenance between former spouses*. Hard Publising. 2004. 165s. ISBN 90-5059-426-X.
2. ČEPIČOVÁ, K. *Nejčastější právní situace*. 1.Vyd., Brno: Edika. 2014. 192s. ISBN 978-80-266-0406-8.
3. FRANCOVÁ, M.; ZÁVODSKÁ DVOŘÁKOVÁ, J. *Rozchody, rozvody a zánik partnerství*. 3.Vyd., Praha: Wolters Kluwer. 2014. 246s. ISBN 978-80-7478-500-9
4. MATOUŠEK, O. a kol. *Děti a rodiče v rozvodu*. 1.Vyd., Praha: Portál. 2015. 256s. ISBN 978-80-262-0968-3.
5. MOSKOVITCH, D. *The smart divorce*. 1.Vyd., Chicago: Chicago Review Press. 2007. 226s. ISBN 978-1-55652-672-5.
6. NOVOTNÝ, P.; IVIČIČOVÁ, J.; SYRŮČKOVÁ, I.; VODRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník - Rodinné právo*. 1.Vyd., Praha: Grada Publishing. 2014. 194s. ISBN 978-80-247-5167-2.
7. ŠEVČÍK, L. *Vyznejte se v rodinném právu*. 1.Vyd., Brno: BizBooks. 2014. 70s. ISBN 978-80-265-0221-0.
8. ŠÍNOVÁ, R.; ŠMÍD, O a kolektiv. *Manželství*. Praha: Leges. 2014. 336s. ISBN 978-80-7502-046-8.
9. ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer. 2014. 752s. ISBN 978-80-7478-457-6.
10. RYŠÁVKOVÁ, V.; BENÁTČÁNOVÁ, P.; PRUDÍKOVÁ, D.; KORBEL, F. *Nový občanský zákoník úplně pro všechny*. 1.Vyd., Praha: Grada Publishing. 2014. 304s. ISBN 978-80-247-5157-3.

7.2 Právní předpisy:

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
2. Zákon č. 115/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o registrovaném partnerství.
3. Zákon č. 2/1993 Listina základních práv a svobod
4. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
5. Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů

7.3 Internetové zdroje:

1. Analýza ekonomických důsledků rozvodu pro ženu a muže. Vláda ČR, [online]. 2009 - 2016 [cit. 26. 1. 2017]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/tiskove-informace/Analyza-ekonomickyh-dopadu-rozvodu-na-zeny-a-muze.pdf>
2. Bezplatná právní poradna. Rozvod manželství, [online]. 2014. [cit. 18. 12. 2016]. Dostupný z: <http://www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/rozvod.html#vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-sjm>
3. European e-justice. Rozvod, [online]. 2015. [cit. 20. 10. 2016]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-cz-cs.do?member=1
4. ProfiPrávnik.cz Rozvod manželství může trvat měsíc i roky, [online]. 29. února 2016 [cit. 26. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.profipravnik.cz/p/navrh-na-rozvod-manzelstvi-nektere-rozvody-trvaji-i-leta-1144.html>
5. Rozdílné dopady rozvodů na ženy a muže. Česká televize,[online]. 8. září 2015 [cit. 26. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/215411058320908/>

8. Přílohy

8.1 Strukturovaný dotazník

Dobrý den,

tento dotazník slouží pouze k mé diplomové práci s názvem Rozvod manželství a jeho ekonomické následky. Je zcela anonymní a zabere pár minut. Předem děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

Vaši odpověď zakroužkujte, je-li potřeba, doplňte.

1) Jaké je vaše pohlaví?

- a) žena   b) muž

2) Jaký je Váš věk?

- a) 15-20   b) 21-30   c) 31-40   d) 41-50   e) 51-60   f) 61 a více

3) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

- a) základní   b) střední bez maturity   c) střední s maturitou   d) vyšší odborné
e) vysokoškolské

- 4) Jaký je Váš rodinný stav?   a) svobodná/svobodný   b) Vdaná/ženatý
c) rozvedená/rozvedený   d) vdova/vdovec   e) registrovaný partner

Pokud zaškrtnete odpověď c, tedy rozvedená/rozvedený pokračujte na otázku č. 10.

5) Myslíte, že manželství je ekonomicky výhodné?

- a) Ano   b) Ne

6) Je někdo z Vaší rodiny rozvedený? Nebo jste byl/a někdy rozvedený/á?

- a) Ano   b) Ne

7) Proč myslíte, že v dnešní době je tolik rozvodů? (zvolte alespoň jednu možnost, maximálně 3 možnosti.

a) rozvod je lehké řešení problémů   b) nevěra   c) příliš mnoho hádek
d) málo času (uspěchaná doba)   e) jiné   d) vlastní odpověď'.....

8) Myslíte, že rozvedení lidé jsou ekonomicky znevýhodnění?

a) Ano   b) Ne

9) Jaký je Váš postoj k rozvodu?

a) Nechci ho nikdy zažít   b) beru ho jako normální věc   c) vyřešení problémů
d) vlastní odpověď'.....

Následující otázky jsou určeny pouze pro rozvedené lidi.

10) Po kolika letech manželství jste se rozvedli? (odpověď číslo) .....

11) Jaký byl důvod k rozvodu? (Zvolte alespoň jednu možnost, maximálně dvě možnosti)

a) nevěra   b) alkoholismus   c) hádky   d) jiné zájmy
e) neuvážený sňatek   f) nezájem o rodinu   g) zdravotní důvody   h) sexuální neshody
ch) vlastní odpověď'.....

12) Mate děti?

a) Ano   b) Ne

Pokud děti nemáte pokračujte otázkou číslo 14!

13) Komu byla svěřena péče o dítě/děti?

a) matce   b) otci   c) střídavá péče   d) děti, již byly plnoletí   c) jiné

14) Co pro Vás bylo nejhorší? (Zvolte alespoň jednu možnost, maximálně dvě možnosti)

a) rozhodnout se pro rozvod   b) reakce okolí   c) strach jak budou reagovat děti
d) přiznat si svoji chybu   e) vlastní odpověď' .....

15) Jak jste snášela/snášel rozvod?

- a) Velmi dobře   b) spíše dobře   c) spíše špatně   d) velmi špatně

16) Pocítil/a jste nedostatky práva při nebo po rozvodu?

- a) Ano   b) Ne

Pokud jste zvolil/a odpověď NE pokračujte otázkou číslo 18!

17) Jaké nedostatky práva jste pocítil/a .....

18) Bylo pro Vás nebo je pro Vás finančně náročné vyjít po rozvodu?

- a) ano   b) ne

19) Co bylo pro Vás největším problémem při rozvodu? (Zvolte alespoň jednu možnost, maximálně dvě možnosti)

- a) rozhodnutí o péči o děti   b) rozdělení majetku   c) reakce okolí
d) nedostatek financí   e) vlastní odpověď.....

20) Uzavřel/a jste nebo uzavřete ještě někdy manželství?

- a) ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) ne